

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

1/2015. (I. 16.) AB határozat	a Fővárosi Ítéltábla 3.Bhar.16/2013/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	76
3013/2015. (I. 27.) AB végzés	bírói kezdeményezés alapján indult eljárás megszüntetéséről	91
3014/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	98
3015/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	101
3016/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	106
3017/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	109
3018/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	112
3019/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	117
3020/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	121
3021/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	125
3022/2015. (I. 27.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	127
Helyreigazítás		130

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2015. (I. 16.) AB HATÁROZATA

a Fővárosi Ítéltábla 3.Bhar.16/2013/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Lévy Miklós, dr. Paczolay Péter, dr. Stumpf István és dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók párhuzamos indoklásaival – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3. Bhar.16/2013/5. számú ítélete az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tekintetében alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatát a Magyar Közlönyben közzé teszi.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 3.Bhar.16/2013/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel.
- [2] Az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben az indítványozót egy magánszemély, iwiw felhasználói adatlapján, személy szerint megnevezve, az állatai között tüntette fel, valamint ügyvédi minőségét is érintően a jó hírnevét és hitelét rontó bejegyzéseket szerepeltetett.
- [3] Az indítványozó mint magánvádló ismeretlen személy ellen tett feljelentése nyomán indult bírósági eljárásban, az első fokon eljáró bíróság megállapította az iwiw felhasználói adatlap tulajdonosának bűnösségét egy rendbeli, folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségében, és ezért három évre próbára bocsátotta. A vádlott és védője fellebbezése nyomán, a másodfokon eljáró törvényszék az első fokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat az ellene emelt két rendbeli becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól – bizonyítottság hiányában – felmentette, míg a rágalmozás vétsége miatt indult eljárást – a magánvádló vádelejtése okán – megszüntette. A magánvádló bizonyítási indítványait azonban elvetette. A másodfokú bíróság ítélete ellen a magánvádló jelentett be másodfellebbezést a vádlott terhére. A harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság felmentő ítéletével más jogi indokok alapján egyetértett. A vádlott felmentését bűncselekmény hiányára tekintettel állapította meg, mivel az ügyvéd olyan közszereplőnek tekintendő, aki túrni köteles az ügyben szereplő és ahhoz hasonló kifejezéseket.
- [4] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben kérte a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását, és megsemmisítését, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére tekintettel. Alkotmányjogi panaszában sérelmezte az eljárás elhúzódását, valamint a bizonyítékok eljáró bíróságok általi értékelését, illetve bizonyítási indítványainak mellőzését. Ezen túlmenően álláspontja szerint a harmadfokú bíróság alaptörvény-ellenesen adott nagyobb teret a szólás szabadságának a jó hírnév és a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben. Azzal ugyanis, hogy a bíróság szerint az ügyvédi minőség olyan közszereplővé teszi a

panaszost, amely révén az egyéb személyek esetében büntetendő cselekmény nem szankcionálandó, a bíróság megsértette a részrehajlás nélküli, tisztességes módon történő ügyintézéshez való jogot.

- [5] Az indítványozó bejelentette, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett.

II.

- [6] Az indítvány elbírálásakor az Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvényének alábbi rendelkezéseire figyelemmel járt el:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsődrendű kötelezettsége.

[...]

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [7] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében az érdemi vizsgálat előtt megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.

- [8] Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amely ellen további fellebbezésnek nincs helye, egyben bejelentette, hogy felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett. Az Ügyrend 32. §-a értelmében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, tehát a beadvány e tekintetben a törvényi feltételeknek megfelel.

- [9] Az indítványozó érintettségét illetően a befogadás során vizsgálandó volt, hogy a büntetőeljárás keretein belül milyen minőségben vett részt az alkotmányjogi panaszos, mivel önmagában a sértetti pozíció nem biztosít

alapot a személyes érintettség megállapítására a tekintetben, hogy az állam miként gyakorolja büntető igényét. A panaszos azonban sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja.

- [10] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A támadott bírósági döntés kézbesítésére 2013. november 19-én került sor.
- [11] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2014. január 17-én, ajánlott küldeményként adta postára mind az Alkotmánybíróság, mind az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) számára. Az Abtv. 53. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz iránti beadványt – a 26. § (2) bekezdés esete kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybíróságnak címezve benyújtani, e feltételnek a PKKB felé benyújtott indítvány megfelel.
- [12] Az alkotmányjogi panaszos beadványában megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely alapján kérte az Alkotmánybíróság eljárását, valamint a beadvány határozott kérelmet tartalmaz a sérelmezett bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozóan, melyet az Alaptörvény érintett rendelkezéseinek megjelölése mellett, azok sérelmének alátámasztására irányulóan indokolt.
- [13] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] A beadvány összetett alkotmányjogi panaszt tartalmaz. Egyrészt sérelmezi az indítványozó, hogy az ügyben előterjesztett bizonyítási indítványait a bíróság elutasította, és az eljárás elhúzódása miatt azok részben már nem is lennének pótolhatók. Ezen túlmenően állítása szerint az ellentmondó tanúvallomások sem kerültek megfelelően értékelésre, ahogy a cselekmény elkövetését magára vállaló személy felelősségre vonása is elmaradt.
- [15] Az indítványozó a fentiekben túl azt is sérelmezi, hogy a harmadfokú bíróság, bár a másodfokon eljáró bírósággal egyetértve felmentő ítéletet hozott, az indokolásban annak jogcímét bűncselekmény hiányára változtatta. A bíróság álláspontja szerint ugyanis az ügyvédi minőség olyan közszereplővé teszi a panaszost, amely révén az egyéb személyek esetében esetleg büntetendő cselekmény nem szankcionálandó. A panaszos szerint a bíróság ezzel az Alaptörvénnyel ellentétesen adott nagyobb teret a szólás szabadságának a jó hírnévhez és a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben.
- [16] A beadvány ezen részét illetően olyan alapvető alkotmányossági problémát vet fel az indítványozó, amely nem a konkrét ítélkező tevékenység része, hanem túlmutat az egyedi, bíróság előtti büntetőügy eldöntésén.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérelem a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek egyaránt megfelel, így az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta.

IV.

- [18] Az Alkotmánybíróság döntését a rendelkezésre álló iratokból megállapított, alábbi tényállás alapján hozta meg.
- [19] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a magánvádló a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 179. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés a)–c) pontjai szerinti – aljas indokból, nagy nyilvánosság előtt, jelentős érdeksérelmet okozva elkövetett – rágalmozás vétsége elkövetésével vádolta az elkövetőt, aki az internet útján elérhető *iwiw* közösségi alkalmazáshoz tartozó felhasználói adatlapján a személyes adatok *állatok rovatában* a „Zizi, a gyönyörű magyarvizsla leány és X. Y. (teljes névvel kiírva) ügyvédutánzat” bejegyzést tette. Az első fokon eljáró bíróság megállapította, hogy a jelzett adatlapon a sérelmezett közlések voltak olvashatók, valamint hogy nem merült fel olyan adat, amely azt bizonyítaná, hogy a vádlott számítógépéhez, felhasználói nevéhez és jelszavához – a vád tárgyává tett időszakban – bárki más hozzáfért volna. E tekintetben informatikai igazságügyi szakértő véleményét is kikérte. A bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a cselekményt maga az *iwiw* adatlap tulajdonosa követte el, ezért a vádlott bűnösségét kimondva 3 évre próbára bocsátotta.
- [20] A vádlott és védője fellebbezése nyomán a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az első fokú ítéletet megváltoztatta, a vádlottat az ellene emelt 2 rendbeli becsületsértés vétsége [rég. Btk. 180. § (1) bekezdés b) pontja] miatt emelt vád alól felmentette, míg a rágalmozás vétsége [rég. Btk. 179. § (1) bekezdés] miatt indult eljárás – a magánvádló vádelejtése okán – megszüntette. A másodfokú bíróság az első fokú ítéletet részben megalapo-

zatlannak tartotta, a megállapított tényállás hiányos voltára tekintettel, másrészt azért, mert annak indokolása logikai hibát tartalmaz. A tényállás hiányos voltát pótolva rögzítette, hogy az *iwiw* bejegyzés később kiegészítésre került, mely szerint: „X. Y. (teljes névvel kiírva), a *ronda lop-csal-hazudik-kutya*”, valamint a védelem által bejelentett tanút hallgatott meg, aki a fellebbezési tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a sérelmezett bejegyzéseket ő tette meg. E tanúvallomásra tekintettel a bíróság megcáfoltak látta az elsőfokú bíróság azon ténybeli következtetését, mely szerint nincs olyan más személy, aki a vádlotton kívül a sérelmezett bejegyzéseket tehetette volna, és a vádlottat bizonyítottság hiányában felmentette. A másodfokú bíróság ugyanakkor elutasította a magánvádló azon bizonyítási indítványát, mely a szolgáltató megkeresésére irányult, hogy a vádlott *iwiw* oldalán a cselekmény időpontjában milyen IP címről történt belépés, valamint elutasításra került az a bizonyítási indítvány is, mely a cselekmény elkövetését magára vállaló tanú mobiltelefonjának cellainformációi beszerzésére irányult.

- [21] A másodfokú bíróság ítélete ellen a magánvádló jelentett be másodfellebbezést a vádlott terhére, felmentése miatt. A harmadfokú bíróság a kiegészített tényállást megalapozottnak ítélte és a harmadfokú eljárásban irányadónak tekintette. Azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az első- és másodfokú bíróság túlzott hangsúlyt fektetett a bejegyző személyének tisztázására, holott az ügyben ennek nem volt elsődleges jelentősége. A felelősségi alakzat kérdésével pedig részletesebben azért nem foglalkozott, mert a másodfokú bíróság felmentést eredményező álláspontjával – más jogi indokok alapján – egyetértett. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint „az ügyvédként eljáró személyt, mint közszereplőt, fokozottabb tűrési kötelezettség terheli, amely csupán gyalázkodó kijelentések elleni fellépést tesz lehetővé. Az ilyen minőségben eljáró személynek abból eredően, hogy tűrési küszöbe magasabb, a méltatlan, sértő hangvételű kritikát is el kell viselnie.” Erre tekintettel a vádlottat az ellene emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.
- [22] Az ügyben harmadfokon eljáró bíróság megállapította, hogy a magánvádló ügyvédként került a vádlottal kapcsolatba, amikor családjogi perben ellenérdekű félként a terhelt házastársának perbeli képviselőjét látta el. Álláspontja szerint: „[a]z arra feljogosító képesítés birtokában mindenki maga dönti el, hogy vállalkozik-e ügyvédi tevékenység folytatására, s aki ügyvédként bejegyzésre kerül, munkája kapcsán közszereplővé válik, miként az igazságszolgáltatás más jogi végzettséggel rendelkező résztvevői is. A sértett ügyvédi tevékenységének folytatásához kapcsolódik, hogy róla inkriminált bejegyzések kerültek közzétételre olyan személy részéről, akinek érdekei ellentétesek az ügyvéd által képviselt személy érdekeivel.” Utalt a bíróság az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatára, melyet úgy értelmezett, hogy a kritika megengedhetőségének határai tágabbak a közszereplők esetében, mint a magánszemélyek tekintetében, álláspontja szerint: „[a] közszereplést vállaló személyeknek vállalni kell azt is, hogy mind a sajtó, mind pedig a szélesebb közvélemény figyelemmel kíséri minden szavukat és cselekedetüket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben.” A harmadfokú bíróság, miután megállapította, hogy a vádban foglalt kifejezések egyértelműen a panaszos ügyvédi mivoltára utalnak, kifejtette, hogy mindennapos dolog a közszereplőket hasonló kifejezésekkel illetni. Mint az ítélet indokolásában fogalmaz: „[a]z ügyvédi tevékenység szokásos velejárója, hogy az ügyvédekkel szemben hozzáértésükkel, jellemvonásaikkal kapcsolatban hasonló kifejezések használatára kerül sor.” Azonban ez nem befolyásolja, hogy az illetőt magánemberként hogyan ítélik meg, és nem éri el azt a szintet, ami büntetőjogi felelősséget alapozna meg. Ezen indokok alapján a harmad fokon eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem valósította meg a becsületsértés vétségének törvényi tényállását, ezért a vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette. Ugyanakkor utalt arra, hogy a polgári bírói gyakorlat eltér a büntetőjogi megítéléstől, peres félként olyan személy marasztalására is sor kerülhet, akit a büntető bíróság bűncselekmény hiányában felmentett.

V.

- [23] 1. Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [24] Az Alkotmánybíróság elsőként azt az indítványozói állítást vizsgálta, mely szerint a harmadfokú bíróság alap-törvény-ellenesen terjesztette ki a véleménynyilvánítás szabadságát, és ezzel a panaszosnak az emberi méltóság részét képező jó hírnévhez való joga indokolatlanul csorbult.
- [25] Az érdemi vizsgálat során röviden áttekintette az Alkotmánybíróság e tárgykörben hozott –hatályban már nem lévő – korábbi határozatait.

- [26] Az emberi méltósághoz való alapjog, illetve annak nevesített elemeként szereplő jó hírnévhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonya, alkotmányos alapjogok versengését feltételezi. Az Alkotmánybíróság előtt számos esetben szereplő kérdés szinte valamennyi eljárástípusban a legkülönbözőbb aspektusokban kívánta meg az Alkotmánybíróság alkotmányossági szempontból levezetett állásfoglalását.
- [27] A Fővárosi Ítéltábla által indokolása alapjául felhívott 36/1994. (IV. 24.) AB határozatban [ABH 1994, 219–237.] az Alkotmánybíróság a hatóság illetve hivatalos személy becsületének és jó hírnevének büntetőjogi védelme és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog szabadsága összefüggéseit vizsgálva kimondta, hogy nem ellentétes az Alkotmánnyal ezen személyek becsületének, jó hírnevének büntetőjogi védelme. A határozat rendelkező részében rögzítette ugyanakkor, hogy az alkotmányosan védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatban tágabb, mint más személyek esetében. A határozat indokolása [jelentős mértékben a 30/1992. (V. 26.) AB határozat (ABH 1992, 167–181.) indokolásából merítve] kitért arra, hogy bár a véleménynyilvánításnak kitüntetett a szerepe, ez nem jelenti azt, hogy – mint az élethez és az emberi méltósághoz való jog – korlátozhatatlan lenne, sőt az emberi méltóság, becsület, jó hírnév adott esetben a véleménynyilvánítás szabadságának korlátja lehet.
- [28] Az Alkotmánybíróság tehát már ekkor állást foglalt a két alapjog versengésének elvi alapjait illetően. Tekintettel azonban arra, hogy a határozat egyúttal megsemmisítette a régi Btk.-nak a hatóság vagy hivatalos személy megsértése törvényi tényállását tartalmazó 232. §-át, az ítélező bíróságok e határozat nyomán eltérő álláspontot foglaltak el az előttük folyó büntető ügyekben. Egyes esetekben bűncselekmény hiányára alapítva megszüntették az eljárást (BH1995.6.), míg más esetben arra jutott a bíróság, hogy a már folyamatban lévő eljárás folytatására csak magánindítványra van lehetőség (BH1998.162.) Számos esetben gondot okozott annak megítélése is, hogy milyen személyi körre értendő az Alkotmánybíróság megállapítása.
- [29] Az ítélezési gyakorlat bizonytalansága oda vezetett, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnöke 2006-ban alkotmányértelmezést kért e témában. Az 538/G/2006. számú ügyben az akkor hatályban volt Alkotmány 61. § (1) bekezdésének az 54. § (1) bekezdésében és az 59. §-ban foglaltak figyelembevételével történő értelmezésére irányult az indítvány. Az Alkotmánybíróság elismerte, hogy az indítvány igen fontos alkotmányjogi problémákról szól, melyekkel az Alkotmánybíróság működése kezdete óta folyamatosan foglalkozott, és számos e körbe tartozó kérdésben állást foglalt. Végzésében azonban kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság érdemben nem foglalkozhatott a kérdéssel, mivel az indítványban megfogalmazott kérdések nem voltak önmagában az Alkotmány értelmezésével megválaszolhatók, nem voltak eléggé konkrétak, másrészt még létre sem jött törvények alkotmányos megítélésére irányultak. Ezen túlmenően pedig a bíróságok ítélezési gyakorlatát érintő kérdéseket fogalmazott meg, amelyek eldöntése kizárólag a bíróságok jogértelmező tevékenységébe tartozott, egységességének megteremtésére pedig a Legfelsőbb Bíróság volt hivatott. [ABH 2009, 2876–2890.]
- [30] 2012. január 1-jével hatályba lépett Magyarország Alaptörvénye, mely az emberi méltóság, és annak elemeként nevesített jó hírnévhez való jog, valamint a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát, annak alkotmányos kereteit is rögzíti.
- [31] Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, míg a VI. cikkben külön nevesítve említi, hogy mindenkinek joga van a jó hírnevének tiszteletben tartására. Az I. cikkben szerepel, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, annak védelme az állam kötelessége. Alapvető jog korlátozására pedig csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a szükségesség, arányosság és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.
- [32] A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.
- [33] A jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a Fővárosi Ítéltábla ítéletében az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte-e a jó hírnév védelméhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának egymáshoz való viszonyát.
- [34] Az alapul szolgáló ügyben a sérelmezett kifejezések alapvetően két csoportba oszthatók. Az egyik – mely szerint a háziállatok rovatban, illetve kutyaként került feltüntetésre a sértett – jellegét tekintve értékítéletnek tekint-

- hető, mely az egyénnek a sértettről kialakult szubjektív véleményének megjelenése. A demokratikus közélet kialakítása, illetve a közügyekre vonatkozó vélemények ütköztetése terén gyakorlatilag semmilyen szereppel nem bír, olyan öncélú, lealacsonyító megnyilvánulásnak minősül, mely alkalmas lehet a becsület csorbítására.
- [35] A másik csoport – „lop-csal-hazudik” – tényállításnak tekinthető. A tényállítások céljától, megjelenési formájától függően változhat alkotmányos védelmük. Amennyiben ugyanis ezen kifejezések, esetleg bizonyítékokkal alátámasztva az eljárásra hivatott hatóságok felé fogalmazódnak meg, úgy megfelelnek az alkotmányosan védendő véleménynyilvánítás feltételeinek, hiszen a demokratikus közélet gyakorlásának elengedhetetlen eleme a közügyeket érintő visszaéléseknek a hatóságok tudomására jutása. Hasonló megítélés alá esik, ha ügyfél által peres, vagy egyéb hatósági eljárásban az ügy érdekével összefüggésben történik a tényállítás. Ennek ellentéte, a csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe.
- [36] A bíróságok jogalkalmazása során alapvető kötelezettség a jogszabályok szövegének elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése, mely során kiemelt szereppel bír a közjó és az erkölcs szem előtt tartása (Alaptörvény 28. cikk). A Fővárosi Ítéltábla megállapítása azonban, mely szerint a sérelmezett kifejezések megfelelnek a társadalomban szokásos érintkezési formák minimum szintjének, és nem voltak olyan súlyúak illetve tartalmúak, hogy gyalázkodó jellegűnek lehetne tekinteni őket, nem áll összhangban az Alaptörvénnyel, még akkor sem, ha – mint a bíróság azt az ítéletében rögzítette – mindennapos a hasonló kifejezések használata.
- [37] A Fővárosi Ítéltábla döntése kialakításakor az Európai Emberi Jogi Bíróság (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlatára utalva arra a megállapításra jutott, hogy az európai demokratikus országok joggyakorlata egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadságának felértékelődéséhez, ezzel együtt a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozásnak a háttérbe szorulása irányába mutat. Az EJEB esetjoga lépésről-lépésre, az eléje vitt konkrét jogvitákat megválaszolva értelmezi az alapul szolgáló (az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt) Egyezmény [Magyarországon kihirdetve az 1993. évi XXXI. törvény által] rendelkezéseit. Azonban önmagában az a tény, hogy az EJEB elé kerülő jogviták sorában viszonylag nagy számban szerepelnek a véleménynyilvánítás szabadságának megsértését sérelmező esetek, nem teszi mellőzhetővé az Egyezmény 10. Cikke 2. pontjában foglaltakat, mely értelmében a véleménynyilvánítás kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságjog. Gyakorlása törvényben meghatározott korlátozásoknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a védett jogi tárgyak biztosítása érdekében. Ilyennek minősül: a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jó hírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából. Az Egyezményben külön nevesítve is elismert tehát a jó hírnév védelme, mint a véleménynyilvánítás lehetséges, és adott körülmények között, kellő indokok alapján elfogadható korlátja.
- [38] A sértetti kört illetően a Fővárosi Ítéltábla az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében azt a megállapítást tette, hogy aki ügyvédként bejegyzésre kerül, munkája során közszerelővé válik, miként az igazságszolgáltatás más jogi végzettségű résztvevői, és mint közszerelőt, fokozottabb tűrésű kötelezettség terheli.
- [39] Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a Fővárosi Ítéltábla által indokolása alapjául felhívott 36/1994. (VI. 24.) AB határozat a *közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszerelő politikusokkal* kapcsolatban írta elő alkotmányos követelményként, hogy esetükben a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett, így nem büntethető, véleménynyilvánítás köre tágabb legyen, mint más személyeknél. Az ügyvédként eljáró személy azonban önmagában ügyvédi minősége miatt nem tekinthető sem közhatalmat gyakorló személynek, sem közszerelő politikusnak. A Büntető Törvénykönyvről szóló jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény – a régi Btk.-val szó szerint egyezően – az értelmező rendelkezések körében rögzíti, hogy a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő, vagy a jogi képviselő közfeladatot ellátó személy. Ezzel szemben a bíró és az ügyész hivatalos személynek minősül, illetve hatóságnak tekintendő.
- [40] Nem helytálló tehát a Fővárosi Ítéltábla azon megállapítása, miszerint az ügyvédként bejegyzett személy az igazságszolgáltatás más jogi végzettségű résztvevőivel azonos minőségben szerepelne. Ezen túlmenően, a konkrét, alapügybeni esetet tekintve, a panaszos sem közhatalmat gyakorló személynek, sem közszerelő politikusnak nem minősült, tehát nem volt alkotmányos indoka annak, hogy az egyébként büntetendő cselekmény a sértett-magánvádoló ügyvédi minőségére tekintettel ne lett volna szankcionálandó.
- [41] Fentieken túlmenően az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban is foglalkozott a közéleti szereplők személyiségi jogainak védelmével, azaz a közügyek szabad vitathatóságának és a személyiségi jogok egymás-

hoz való viszonyával. E határozatában az Alkotmánybíróság az akkor még hatályba nem lépett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-ának „méltányolható közérdekből” szövegrésze alkotmányossági vizsgálatát végezte el, absztrakt normakontroll keretében. A vizsgálat alapjául szolgáló ombudsmani indítvány az alkotmányossági probléma a polgári jogi keretek elvi jellegű, a jövőre nézve kivetített kérdéseinek megválaszolására irányult, tehát nem a jelen ügyszöveghez hasonló konkrét egyedi tényállás alapján kellett az Alkotmánybíróságnak döntést hoznia.

- [42] A 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban büntetőjogi aspektusból, és a jelen ügyszöveghez hasonlóan az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban vizsgálta az Alkotmánybíróság a közügyek szabad vitathatóságát, illetve a közszereplők bírálhatóságát biztosító véleménynyilvánítás szabadságát. E határozatában az Alkotmánybíróság – utalva korábbi 7/2014. (III. 7.) AB határozatára – kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdéséből is kitűnően az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév és az állami intézményekbe vetett közbizalom a vélemény szabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [43] A Fővárosi Ítélet tábla ítéletében utalt arra, hogy a polgári bírói gyakorlat eltér a büntetőjogi megítéléstől, más aspektusú vizsgálat eredményeként, peres félként olyan személy marasztalására is sor kerülhet, akit a büntetőbíró bíróság bűncselekmény hiányában felmentett. Ezért hasonló ügyekben célszerűbb megoldásnak tartja a polgári per kezdeményezését, mint büntető eljárás indítását.
- [44] Az Alkotmánybíróság e tekintetben összevetette az alapjaiban hasonló tényállásokra épülő büntető jogi illetve polgári jogi szabályozás – jelen ügyre vetített – lényegi elemeit. A büntető jogi szabályozás, bár a sértett személyét, becsületét védi, azt a társadalom egy tagjának sérelmeként, a társadalom által elítélendő, az egész társadalomra veszélyes cselekményként fogja fel, és a szankcionálás elsősorban az erkölcsi elégtételt, valamint a prevenciót szolgálja. Az egyén pedig éppen azért mond le bizonyos egyéni jogainak korlátlan gyakorlásáról, hogy adott esetben az őt sérelemért a társadalom útján vehessen elégtételt, a társadalom megvédje őt. A polgári jogi szabályozás ugyan szintén nem kívánatosnak tekinti a személyiségi jogok sérelmét, azonban alapvetően a sértő magatartás abbahagyása, illetve a sértett kártalanítása a cél. Ugyanakkor jelentős eltérések mutatkoznak a büntető eljárás (esetleg szabálysértési eljárás) és a polgári eljárás között, pl.: a garanciális szabályok, vagy a bizonyítási eszközök, illetve azok igénybevételeinek lehetőségét tekintve. Nem lehet tehát elhárítani a sértett-magánvádlónak az elkövető büntetőjogi felelősségre vonása iránti igényét azzal, hogy a polgári jogi út célra vezetőbb lenne. A személyiségi jogok alkotmányos védelme ugyanis a különböző jogágak által párhuzamosan, akár egyidejűleg biztosított igényérvényesítési rendszeren keresztül valósul meg.
- [45] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Fővárosi Ítélet tábla sérelmezett ítélete alaptörvény-ellenesen terjesztette ki a véleménynyilvánítás szabadságát, mely révén a panaszosnak az emberi méltósága, és jó hírnévhez való joga szükségtelenül csorbult. Az Alkotmánybíróság ezért az ítéletet az Abtv. 43. § (1) bekezdése értelmében megsemmisítette.
- [46] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte, hogy az ügyében előterjesztett bizonyítási indítványait a bíróság elutasította, és az eljárás elhúzódása miatt azok egy része már nem is lenne pótolható. Ezen túlmenően állítása szerint az ellentmondó tanúvallomások sem kerültek megfelelően értékelésre, ahogy a cselekmény elkövetését magára vállaló személy felelősségre vonása is elmaradt. Az alkotmányjogi panasz indítványban sérelmezett bizonyítási eljárás – ezen belül a bizonyítékok értékelése, illetve a panaszos által kezdeményezett bizonyítási indítványok elutasítása, illetve a bizonyítási eljárás elhúzódása –, az eljáró bíróságok konkrét ítélkező tevékenységének részét képezik. Az Alkotmánybíróság sem az Alaptörvény 24. cikke, sem az Abtv.-ben szabályozott hatáskörei révén nem tekinthető általános felülvizsgálati bíróságnak. Az alkotmányjogi panasz eljárásban is az alkotmányosság érvényesülésének biztosítása a feladata, és ebbe nem tartozik bele a konkrét ügyekben való ítélkező tevékenység, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, ezért az alkotmányjogi panaszt e részében hatáskör hiánya miatt visszautasította. {3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [47] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélet tábla alkotmányjogi panasszal támadott ítéletét alaptörvény-ellenesnek minősítette, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése értelmében azt megsemmisítette, egyebekben az Abtv. 64. § a) pontja értelmében az indítványt visszautasította.

[48] 2. A Magyar Közlönyben való közzététel az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján rendelte el.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] Egyetértek a határozat rendelkező részével, ugyanakkor annak Indokolását az alábbi észrevételeim figyelembe vétele esetén tudtam volna támogatni.
- [50] 1. Álláspontom szerint a rendelkező rész 2. pontjához tartozó Indokolás nem megfelelően határozza meg a visszautasítás jogalapját.
- [51] Az ügyben előterjesztett indítvány az Alaptörvény XXIV. cikkét jelöli meg sérülni vélt alaptörvényi rendelkezésként, és az indítványozó idézi is a konkrét alaptörvényi cikket.
- [52] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs érdemi összefüggés.
- [53] Az Indokolás vonatkozó része az indítvány ezen elemét azért tekintette visszautasíthatónak, mert az Alkotmánybíróság konkrét döntés kapcsán „nem tekinthető általános felülvizsgálati bíróságnak”. Ezzel szemben a fentiek alapján úgy vélem, hogy a visszautasító rendelkezést az érdemi összefüggés hiányára kellett volna alapítani.
- [54] 2. Nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság kimondja: „önmagában a sértetti pozíció nem biztosít alapot a személyes érintettség megállapítására a tekintetben, hogy az állam miként gyakorolja büntető igényét”. A megállapítással kapcsolatos kifogásaim az alábbiak.
- [55] a) Az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezései alapján bírói döntés ellen – egyéb feltételek teljesülése esetén – akkor lehet alkotmányjogi panasszal fordulni, ha az „az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”. Az állam büntető igényének teljesítése vagy elmaradása miatt – alapjogi sérelem megfogalmazása híján – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye. Az alkotmányjogi panaszos kizárólag azon az alapon terjeszthet elő indítványt, hogy valamely Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmét állítja, ahogyan azt az indítványozó a konkrét esetben is tette. Nem vitás, hogy a vélelmezett sérelem az állami büntető igény érvényesítésére irányuló eljárásban bekövetkezhetett, de a panaszos célja nem lehet az, hogy ezt az igényérvényesítést az Alkotmánybíróság előtt megkérdőjelezze. Ezért nem találom helyesnek, hogy az érintettséget a döntés utalt szövegrésze az állami büntető igény érvényesítésének kontextusába helyezze.
- [56] b) Az Abtv.-nek a törvény 26–31. §-hoz fűzött indokolása szerint „[a]z érintettség fogalmának használata szélesebb alapjogvédelmi keret, mint ha pusztán az adott ügyben részes fél számára lenne a lehetőség nyitva”. A „részes fél” fogalma büntetőeljárásokban nem használatos, hiszen az eljárás nem a felek közötti jogvita rendezése, hanem az állam büntető igényének érvényesítése céljából folyik. Ilyesfajta definiálásra ugyanakkor az indokolás értelmében nincs is szükség, hiszen az érintettség fogalmához fűzött magyarázat épp arról szól, hogy a jogalkotó az érintett alanyok körét nem kívánta a lehetségesnél szűkebbre szabni.
- [57] A fentiek alapján úgy vélem, hogy valamennyi olyan személyt vagy szervezetet, akit/amit a Be. a büntetőeljárás alanyaként nevesít, az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszok befogadása során érintettnek kell te-

kintenie. Ez azt jelenti, hogy a befogadási eljárásban vizsgálni kell a panaszos büntetőeljárásbeli szerepét, pozícióját, de csupán azt szükséges megállapítani, hogy a panaszos a konkrét büntetőeljárásnak – a Be.-ben nevesített alanyi kört figyelembe véve – alanya volt-e. Sem az Indokolás utalt megállapítása, sem pedig az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata alapján nem lenne helyénvaló „önmagában a sértetti pozíció” vagy bármely más büntetőeljárásbeli pozíció miatt megvonni egy büntetőeljárás alanyától azt a jogot, hogy alkotmányjogi panaszt érintettként előterjeszthessen. Ebből pedig az következik, hogy nem tehető különbség az érintettek között azon az alapon, hogy a büntető bíróság ítélete a büntetőjogi felelősség megállapításáról és a terhelt elítéléséről vagy a terhelt felmentéséről rendelkezik.

- [58] A konkrét ügyben az alkotmányjogi panaszos a büntetőeljárás sértettje, aki ezen felül magánvádlóként is eljár. Azt gondolom, hogy esetében az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna döntésében rögzítenie, hogy a panaszos az egyedi ügyben érintett, és ezen megállapítását a fentiekkel összhangban kellene megindokolnia.
- [59] c) A konkrét ügy megítélését tovább árnyalja, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz előterjesztője a büntetőeljárásban magánvádlóként lépett fel, és kifogásait egy felmentő ítélet kapcsán fogalmazta meg.
- [60] Nem tudom támogatni a határozat azon megállapítását, amely különbséget tesz a sértetti és a magánvádlói pozíció között – „a panaszos azonban sértetti minőségén túl magánvádlóként lépett fel az alapügyben” – abból a szempontból, hogy ki jogosult alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [61] A magánvádló a büntetőeljárásban kettős szerepet tölt be: egyrészt ő a bűncselekmény sértettje, megilletik a sértett jogai, másrészt a közvádló helyébe lépve gyakorolja a vádhatóság jogosítványait. A magánvádló jogosítványainak a köre a sértetti jogosítványokhoz képest ezért kétségtelenül szélesebb. A különbség pedig a jogalkotó azon elhatározásából fakad, amelynek eredményeként a sértettek meghatározott körét az állami büntető igény érvényesítésének a lehetőségével ruházta fel. A magánvádlói minőség tehát az állami büntető igény érvényesítésére való állami felhatalmazás által válik tartalmasabbá, erősebbé, mint a sértetti minőség. Fellépésének célja azonban nem lehet valamiféle személyes elégtétel vagy kompenzáció, tevékenységét kizárólag az állami büntető igény érvényesítése érdekében gyakorolhatja.
- [62] Ez a szempont az alkotmányjogi panaszosok körének vizsgálatakor sem hagyható figyelmen kívül. Alkotmányjogi panasz eljárás ugyanis valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással kezdeményezhető, az állami büntető igény érvényesítésének az elmaradása (vagy adott esetben akár annak érvényesítése) miatti sérelem nem lehet a panasz alapja.
- [63] A magánvádló azon többletjogosítványai, amelyek a sértetti pozícióhoz képest megilletik őt, az ügyész szerepébe lépéshez, a vád képviseléséhez kötődnek, azokkal a magánvádló az állami büntető igény érvényesítése érdekében élhet. Amikor tehát a magánvádló alkotmányjogi panaszt terjeszt elő, ezt megteheti egyrészt sértetti, másrészt magánvádlói jogosítványaival összefüggésben. A magánvádló tehát a sértetthez képest több olyan jogosítvánnyal bír az eljárásban, amelyek korlátozása alaptörvény-ellenes helyzetet teremthet, így a magánvádlói minőség az Alaptörvényben biztosított jogokat érintően szélesebb körében teszi lehetővé alkotmányjogi panaszindítvány előterjesztését. Ugyanakkor nem gondolom azt, hogy a magánvádlói minőség – különös figyelemmel a jogintézmény fent utalt céljára – olyan többletet jelentene, amely a sértett lehetséges – az Abtv. értelmében vett – érintettségét megkérdőjelezhetővé tenné.
- [64] Kétségtelen, hogy az érintettség vizsgálata a befogadási eljárásnak csupán egyetlen eleme, és az érintettség fennállása mellett az Alkotmánybíróságnak számos egyéb formai és tartalmi követelmény meglétét is értékelnie kell. Nincs tehát szó arról, hogy az érintettség a panasz befogadását önmagában eldöntené. Az is nyilvánvaló, hogy az érintettség vizsgálata más-más megközelítést igényel a különböző típusú eljárások esetében, így sajátos értelmezésre van szükség a büntető ügyekben született bírósági döntések esetében is. Azt gondolom ugyanakkor, hogy az Alaptörvény és az Abtv. vonatkozó passzusai alapján nem lehet az érintettséget olyan szűken értelmezni büntetőbírói döntésekkel összefüggésben, ahogyan az jelen határozat általam vitatott bekezdéséből kiolvasható.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [65] Egyetértek azzal, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés a releváns alkotmányos mércéket nem helyesen alkalmazta, ugyanakkor jelen esetben az Alkotmánybíróság határozatának indokolása sem segíti a jó hírnévhez való jog és a szólásszabadság ütközésének világos, alkotmányos feloldását.
- [66] Elengedhetetlennek tartottam volna, hogy a határozat indokolása illeszkedjék az Alkotmánybíróság korábbi, hasonló tárgykörben hozott döntéseinek elvi tételeihez. Az Alkotmánybíróság ugyanis az Alaptörvény hatálybalépése után is több esetben foglalkozott már a személyiségvédelem és a szólásszabadság ütközésének kérdésével, és a meghozott határozataiban – mindenekelőtt a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban (Abh1.), valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban (Abh2.) – kifejtett elvi jellegű értelmezési szempontokat jelen esetben sem tehetne volna félre. A korábbi gyakorlatban fellelhető tételek abban az esetben is kötelező viszonyítási pontként szolgálnának, ha a testület az előtte fekvő ügyben e gyakorlat továbbfejlesztésére vagy akár felülírására vállalkozna. A határozat erre nem vállalkozik, de mégsem követi a korábbi értelmezéseket, ami azt eredményezi, hogy az alkotmányos jogbiztonság kívánalmaival szemben olyan érvelést fejt ki, amely a bírói gyakorlat számára nehezen értelmezhető kereteket nyújt. Párhuzamos indokolásomban azokra a legfontosabb kérdésekre mutatok rá, amelyekben a korábbi gyakorlat a jelen határozatnál koherensebb válaszokat adott a jogalkalmazás számára.
- [67] 1. A határozat – a felülvizsgált bírói ítélet érvelésének logikáját követve – önmagában azt a kérdést vizsgálja és tartja perdöntőnek a szólásszabadság személyiségvédelmi határainak meghatározásakor, hogy az ügyben magánvádlóként fellépő ügyvéd az eset körülményei alapján közszereplőnek tekinthető-e vagy sem. Ezzel szemben a jelen ügyben nagy szerepe van annak a korábban több esetben kifejtett elvi tételnek, mely szerint – bár nyilvánvalóan fontos szempont marad a véleménynyilvánítással érintett személy státusza is – mindenekelőtt annak a kérdésnek van döntő jelentősége, hogy a megszólaló közügyek vitájában fogalmazta-e meg álláspontját. Ezt a pontosítást az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései is tükrözik [vö. pl. *Bladet Tromsø és Stensaas kontra Norvégia* (21980/93), 1999. május 20.]. A jogértelmezést sok esetben jelentős mértékben segítő és tisztázó tételt a hivatkozott alkotmánybírói határozatok több helyen is megfogalmazzák:
- [68] „A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.” {Abh1., Indokolás [47]}
- „A jogalkalmazás során mindenekelőtt arra kell tekintettel lenni, hogy mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik, és ezáltal korlátozza az általa érintettek személyiségi jogainak védelmét.” {Abh1., Indokolás [57]}
- „A közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti.” {Abh1., Indokolás [62]}
- „A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben.” {Abh2., Indokolás [39]}
- [69] Az érintett személy státuszáról, közszereplői minőségéről szóló (sok esetben bizonytalan) mérlegelés tehát önmagában nem dönti el az alkalmazandó alkotmányossági mércék kiválasztásának kérdését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csupán a közhatalmat gyakorlók és a közszereplő politikusok esetében állapítható meg státuszuk alapján, hogy a tevékenységüket, személyiségüket érő bírálat tipikusan (főszabály szerint) a közügyek vitájához tartozik, ám még e körben is releváns kérdés marad, hogy a konkrét esetben valóban a közügyek szabad megvitatásához kapcsolódott-e a szóban forgó véleménynyilvánítás {Abh1., Indokolás [48], [57] és [62], valamint Abh2., Indokolás [25]–[27]}. Más személyeknél, vagyis más esetben pedig – és a jelen ügy álláspontom szerint ilyen eset – az érintett személy státusza, annak közszereplői jellege még kevesebb támpontot ad a mérlegeléshez, és sokkal inkább meghatározóvá válik a közügyekkel való konkrét összefüggés megléte vagy hiánya. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói ítélet azért téves, mert nem vizsgálta meg, hogy az ügyvéd hivatású személyt érintő véleménynyilvánítás bármilyen módon kötődik-e közvitához; az ítéletben foglalt tényállásból semmi nem utal arra, hogy a kifogásolt megjegyzések közügyek megvitatásához kapcsolódtak volna, márpedig ennek hiányában a jelen esetben nem hívhatók föl alkotmányosan a közéleti szereplők foko-

zott bírálhatóságának mércéi. Az Alkotmánybíróság érvelésében tehát – a bírósági ítéletre reagálva – lehet szerepe annak a kérdésnek, hogy az ügyvédi hivatás gyakorlása önmagában közéleti szereplésnek minősül-e, a jelen döntés *ratio decidendi*-jének ugyanakkor mindenekelőtt a közügyek megvitatásával való kapcsolat megvizsgálása hiányának kellett volna lennie. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet ezt, a közügyek vitatásával való kapcsolatot nem vizsgálta, hanem önmagában a vitatott közléssel érintett személy ügyvédi jogállásának tulajdonított ügydöntő jelentőséget.

- [70] 2. Nem illeszhető össze az eddig kidolgozott értelmezésekkel a határozat indokolásának az a része, mely szerint a tényállások alkotmányos védelme „céljuktól, megjelenési formájuktól” vagy attól függ, hogy „hatóságok felé vagy bírósági eljárásban” fogalmazódnak-e meg. Ezzel szemben a tényállások alkotmányos védelme mindenekelőtt azok valóságtartalmától függ, és a valóságnak megfelelő tényállítások védelme nyilvánvalóan nem szorítkozhat a határozatban jelzett körre.
- [71] 3. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz bevezetésétől kezdve tudatosan tartózkodik attól, hogy önmagában mérlegelési kérdések felülvizsgálatába becsátkozzék. Az Alkotmánybíróság a tényállás megállapítására, illetve a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette pl. 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ezzel szemben a jelen határozat több esetben is olyan megállapításokat tesz, amelyek a konkrét bírói mérlegelés körébe sorolandók. Így különösen nem lenne helye annak alkotmánybírósági meghatározásának, hogy a terhelt a büntetőeljárásban vizsgált elkövetési magatartással, egyes megnyilvánulásaival – mint „gyalázkodó értékítéletekkel” – becsületsértést valósított-e meg. Hasonlóképpen nem az Alkotmánybíróság feladata lenne annak eldöntése, hogy a konkrét tényállás körülményei között az ügyvédi hivatás gyakorlója közszereplőnek minősül-e vagy sem; amellett, hogy a közügyek megvitatásával való kapcsolat – vagy ennek hiánya – a perdöntő, ennek a kérdésnek a tényállás tükrében történő eldöntésére a rendes bíróság rendelkezik hatáskörrel.
- [72] Összefoglalva: az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet a releváns alkotmányossági mércéket nem helyesen alkalmazta, az Alkotmánybíróság döntését követően a bíróság feladata az elmulasztott vizsgálat elvégzése, azaz annak meghatározása, hogy a szóban forgó véleménynyilvánítás közügyek vitatását szolgálta-e.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

- [73] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

- [74] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [75] A határozathoz képest alaposabb vizsgálatot igényelt volna, hogy a büntető bíróság ítélete sértheti-e egyáltalán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, ha az indítványozó a vád képviselője, aki az állam büntető igényét érvényesíti a bíróság előtt. Az Abtv. 27. §-a alapján vizsgálni kellett volna azt, hogy a vád képviselője, adott esetben a magánvádoló nyújthat-e be a büntető bíróság döntését érintően az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmét állító alkotmányjogi panaszt, s ha igen, alkotmányjogi panaszában milyen alkotmányvétséget érvényesíthet a büntető bírósággal szemben.

- [76] Az Alkotmánybíróság jelen határozata szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásához elégséges, ha a panaszos az alapügyben „magánvádlóként” – azaz a vád képviselőjeként – „lépett fel”, s a büntető ítélettel a vádló „személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született”. A határozat ezáltal minden magánvádló előtt tágra nyitja a kaput, hogy a büntető bíróság döntésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesszen elő. A határozat alapján az Alkotmánybírósághoz forduló panaszosnak voltaképpen nem is kellene mást előadnia a büntetőügyben született döntés megtámadásához, mint azt, hogy magánvádló volt. A büntető bíróság döntése a magánvádló alapjogát ugyanis gyakorlatilag mindig érinti, mivel minden magánvádas eljárás végeredményben valamelyik alapjoggal kapcsolatba hozható [lásd: könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmazás, becsületsértés és kegyeletsértés; a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 52. § (1) bekezdés].
- [77] Kiindulópontja kellett volna, hogy legyen a határozatnak: alapvetően senkinek sincs alkotmányos alapjoga a büntetőhatalom gyakorlására. Alapjogsérelmet ezért az állami büntetőigény bírói-közhatalmi érvényesítésének megtagadása, önmagában a vád alól felmentő ítélet a vád képviselőjének általában nem okozhat. A vád képviselője által állított ilyen sérelem orvoslására az alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan nem szolgálhat. A magánvádló által az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz kapcsán így e szempontból kellett volna vizsgálni, hogy fennállnak-e a befogadhatóság törvényben előírt tartalmi feltételei. Kiváltképpen pedig azt, hogy a magánvádló panaszos által támadott büntető ítélet egyáltalán sértheti-e a felhívott alapjogait [Abtv. 27. § a) pont]. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról csak ennek függvényében lehetett volna megalapozott döntést hozni.
- [78] Az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában vizsgálta már a büntető igazságszolgáltatás, különösen pedig a büntető hatalom érvényesítésének kérdéseit. E körülmekintő vizsgálat megállapításait a jelen ügyben is figyelembe kellett volna venni.
- [79] Az Alkotmánybíróság e korábbi határozatában hangsúlyozta, hogy „demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására.”
- [80] Rámutatott arra is, hogy „A bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.”
- [81] Majd a határozat további részében az Alkotmánybíróság a „vádló” oldaláról megközelítve összevetette a magánvádas és a közvádas ügyeket: „A pótmagánvád intézményére is érvényes a magánvádas és a közvádas ügyek összehasonlítása kapcsán hangsúlyozott álláspont: a »vádló« oldaláról megközelítve a kérdést a közvádas és a magánvádas ügyek közötti különbség abban áll, hogy az ügyész a vádemelés, a vádképviselő során a közérdeket képviseli és közvádlói funkciójának gyakorlása során az ügyészi szakmai felelősség követelményeit is szem előtt tartva köteles eljárni. A magánvádlóként fellépő sértett az ügyész általános feladataiból következő kötelezettségeket természetesen nem teljesíti. A közvádra üldözendő bűncselekmények esetén az ügyész szűrő szerepet tölt be, ezáltal biztosítja az indokolatlan vádemelések elkerülését. A magánvádlótól azonban csupán a megalapozottságot követelheti meg a törvény (34/B/1996. AB határozat, ABH 2001, 849, 853.). A pótmagánvádló a bírósági eljárásban az ügyész jogait gyakorolja (Be. 236. §), ugyanakkor az ügyészi objektivitásnak az Alkotmányon és a Be.-n alapuló kötelezettsége [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 258.] a pótmagánvádlót értelemszerűen nem terheli.”
- [82] Az Alkotmánybíróság továbbá a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatára utalva kifejtette: „mivel a bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik és a büntetés jogát az állam gyakorolja, a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott mértékben játszik szerepet (magánindítvány, magánvád). Mivel büntető igénye az államnak és nem az egyéneknek van, az Alkotmány 70/K. § rendelkezéseiből nem következik olyan szabályozás szükségessége, amely a sértetteknek feltétlen jogot adna a büntető igény bíróság előtt való érvényesítésének követelésére. (ABH 1993, 288, 290.)
- [83] Az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatban kimutatta, hogy az Alkotmány 57. § (1) bekezdése sem biztosít alkotmányos jogot a büntető igény létének vagy hiányának kizárólagos bírósági eldöntésére. Az Alkotmánybíróság álláspontja e kérdésben megegyezik az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatával, amely nem ismeri el a büntetőeljárás, ezen belül a bírósági tárgyalás kikényszerítésének jogát sem az eljárás alá vont, sem pedig harmadik személy – így a sértett – részéről. (ABH 1993, 300, 303.) Az Alkotmánybíróság a 13/2001. (V. 14.) AB határozatban megismételte, hogy az állami büntető igény keletkezése és érvényesítése során a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága csak korlátozott mértékben játszik szerepet. (ABH 2001, 177, 187.)

- [84] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a funkciómegosztás alkotmányossági kérdéseit tárgyaló 14/2002. (III. 20.) AB határozatban elismerte, hogy az ügyész közvádlói monopóliuma járhat olyan hátrányos következményekkel (pl. a vádemelés elmulasztása, vagy indokolatlan vádelejtés), amelyek a sértettek érdekeit hátrányosan befolyásolhatják. Az ilyen hibák elhárítása és hiányosságok kiküszöbölése lehetséges a jogalkotó által létrehozott vád-korrektívumok rendszere útján. (ABH 2002, 101, 113.)
- [85] Az Alkotmánybíróság a korábbi határozatokban kifejtett álláspontját a pótmagánvád intézményének »felélesztése« után is fenntartja. A bűncselekmény elkövetésekor az államnak és nem a sértettnek keletkezik büntető igénye az elkövető megbüntetésére. Önmagában az, hogy az állam a Be.-ben törvényi alapot teremtett meghatározott feltételek esetén a hiányzó közvadás pótlására, és így esélyt adott a sértetteknek, hogy a büntetőeljárás, illetve a vád megalapozottsága tekintetében az ügyésztől eltérő álláspontjukat a bíróság elé vigyék, nem teremtett egyben alkotmányos alapjogot a sértettek számára a jogaikat vagy jogos érdekeiket sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági elbírálásához. Azaz: a pótmagánvád intézményének bevezetésére a törvényhozónak nem volt alkotmányos kötelezettsége, az nincs összefüggésben sem az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével, sem pedig a 70/K. §-ával.” [42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 519–522.]
- [86] A fentiek értelmében senkinek sincs alkotmányos alapjoga a jogát vagy jogos érdekét sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági elbírálásához. Egyenesen adódik így a következtetés, hogy amiatt sem sérülhet senkinek az alapjoga (Alaptörvényben biztosított joga), mert az állam büntető igénye nem érvényesült (a terheltet felmentették), hiszen az államnak van büntető igénye és nem a magánvádlóként fellépő sértettnek. Ha pedig eleve nem jöhet létre alapjogsérelem azért, mert az állam büntető igénye nem érvényesült, akkor ez okból a büntetőügy érdemében hozott döntés alkotmányjogi panasszal nem lenne támadható.
- [87] Értelmezést igényelt volna azonban, hogy ha maga a büntetőigény érvényesítése, illetve annak hiánya, kiváltéppen pedig a vád alóli felmentésről rendelkező ítélet alapjogsérelmet nem okozhat, egyéb okból sértheti-e a magánvádló Alaptörvényben biztosított jogát a büntető bíróság ítélete (pl. pusztán a döntés indokolása, vagy a bíróság eljárása, stb).
- [88] Ennek kapcsán figyelembe lehetett volna venni a német gyakorlatot. Az irányadó gyakorlat szerint a magánvadás eljárásban – hasonlóan a közvadás eljáráshoz – az egyénnek (sértettnek) nincs alkotmányból származó joga az állam büntető igényének érvényesítésére. („*Wie auch im Offizialverfahren gilt im Privatklageverfahren der Grundsatz, dass der Einzelne keinen verfassungsrechtlich verbürgten Anspruch auf Strafverfolgung eines anderen durch den Staat hat.*” Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791*) A Német Szövetségi Alkotmánybíróság ezt többször megerősítette [BVerfGE 51,176 (187); *Beschluß vom 30. 1. 2002 – 2 BvR 1451/01*]. A jogi szakirodalom ehhez hozzáteszi: nem indokolja az előbbiektől eltérő megítélést, ha adott esetben a bűncselekmény a sértett ember méltóságában érintette, s mint köztudott a *Grundgesetz* garantálja az emberi méltósághoz való jogot, amelyből következően az állam kötelessége az emberi méltóság aktív védelme. Az állam ugyanis már azáltal teljesíti e védelmi kötelezettségét, hogy bizonyos sértő magatartásokat általános jelleggel büntetendővé nyilvánít, s speciális, a büntető igény érvényesítésére felhatalmazott, legalitás-elvhez kötött hatóságokat állít fel, valamint egy olyan jogállami követelményeknek megfelelő eljárást hoz létre, amelyben a sértett jogvédelmi eszközökkel rendelkezik (Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 771*).
- [89] A bírói jogalkalmazással szemben a magánvadás eljárásokban egyedül az ún. *Willkürverbot* lehet az alkotmányjogi vizsgálat alapja. („*Verfassungsrechtlicher Prüfungsmaßstab für die Rechtsanwendung der Fachgerichte im Privatklageverfahren ist deshalb allein das aus Art. 3 Abs. 1 GG folgende Willkürverbot.*” Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791*) E követelményt a Német Szövetségi Alkotmánybíróság a törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményéből (Art. 3 Abs. 1 GG) alakította ki. Egy bírói döntés anyagi jogi értelemben akkor önkényes („*willkürlich*”), ha a döntés semmilyen elképzelhető szempontból sem igazolható jogilag, s ezért megállapítható, hogy tárgyidegen megfontolásokon alapul („*unter keinem denkbaren Aspekt rechtlich vertretbar ist und sich daher der Schluss aufdrängt, dass er auf sachfremden Erwägungen beruht*”; Rüdiger Zuck: *Das Recht der Verfassungsbeschwerde. München 2006³*) Rn. 407). Ez objektív kritériumok szerint ítélandó meg. Önkényes a döntés, ha az ügy jogi megítélése feltűnően rossz [BVerfGE 4, 1 (7); 62, 189 (192); 80, 48 (51); 86, 59 (62); 87, 273 (278); 67, 90 (94)]. Nem lehet azonban önkényes a döntés, ha a bíróság behatóan vizsgálja az ügy jogi megítélését, a jogi helyzetet, s álláspontja nem nélkülöz minden tárgyilagos alapot (Rüdiger Zuck: *Das Recht der Verfassungsbeschwerde. München 2006³*) Rn. 407). Egy pusztán hibás jogértelmezés még nem ön-

kényes (Pieroth/Silberkuhl (Hrsg.): *Die Verfassungsbeschwerde*. Münster 2008. Art. 3 GG Rn. 11). Önkényessé csak akkor válik, ha a bíróság a jogesetre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát nem alkalmazza, az alkalmazott jogi normát teljesen félremagyarázza, vagy az ellentétes magasabb fokú bírósági gyakorlatot abszolút figyelmen kívül hagyja (Jahn/Krehl/Löffelmann/Güntge: *Die Verfassungsbeschwerde in Strafsachen*. Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011. Rn. 791; Pieroth/Silberkuhl (Hrsg.): *Die Verfassungsbeschwerde*. Münster 2008. Art. 3 GG Rn. 11.)

- [90] E szempontokat érdemes lett volna megfontolni, hogy ne pusztán a magánvádlói minőség és az alapjogi érintettség (ami a legtöbb sértett által valószínűleg felhozható lesz) legyen az alkotmányjogi panasz befogadásának indoka. A jelen esetben a megsemmisített ítélet érdemét befolyásoló, a közszerepléssel összefüggésben a szólásszabadság személyiségvédelmi határait nem megfelelően meghatározó, jogilag nem igazolható jogértelmezés szolgálhatott alapot az alkotmányjogi panasz befogadásához.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [91] A többségi határozat rendelkező részével egyetértek, ugyanakkor a határozat indokolását az alábbiakkal tartom szükségesnek kiegészíteni:
- [92] 1. Az eljáró bíróság az Alaptörvény 28. cikknek megfelelően felismerte és foglalkozott az alapul fekvő ügy alkotmányjogi összefüggéseivel, ugyanakkor az alapjogi mérlegelés alapján véleményem szerint is téves következtetésekre jutott. Állásponatom szerint a jelen ügy is azt támasztja alá, hogy a bíróságok szükségképpen foglalkoznak ítélkezési tevékenységük során alapjogi kérdésekkel, és az Alkotmánybíróság feladata az, hogy az alkotmányjogi panaszok elbírálása során orientálja, alkotmányos keretek között tartsa az ítélkezési tevékenységet, ezen keresztül a bírósági joggyakorlatot.
- [93] 2. A vizsgált ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelenik meg a közszereplőség kérdése; az ítélet szerint az ügyvéd közszereplő, és ennek megfelelően magasabb tűrésű kötelezettsége van. E körben a többségi határozat indokolásával egyetértek, azonban fontosnak tartom kiemelni azt, hogy állásponatom szerint a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság irányadó esetjogán túlmenően az Európai Unió Bíróságának (EUB) esetjoga alapján is tévesen terjesztette ki a közszereplőkre vagy közhatalmat gyakorlóakra vonatkozó magasabb tűrésű kötelezettséget az ügyvédekre. Az Európai Unióról szóló szerződések értelmezésére hivatott EUB-nak azt kellett értelmeznie, hogy a letelepedési jog fényében alkalmazható-e a közhatalom gyakorlásáról szóló korlátozás az ügyvédek esetében. Az EUB döntése szerint: „A feltett kérdésre adandó válasz tehát az, hogy a letelepedés szabadsága alól az 55. cikk első bekezdésben meghatározott kivétel az 52. cikk hatálya alá tartozó azon tevékenységekre korlátozódik, amelyek önmagukban közvetlen és sajátos részvételt jelentenek a közhatalom gyakorlásában. Semmiképp nem lehet ezt a minősítést az ügyvédi szakmához hasonló szabad foglalkozás keretében olyan tevékenységekre alkalmazni, mint amilyen a jogi tanácsadás és segítségnyújtás, vagy a bíróság előtti képviselőlet és védelem, még akkor sem, ha a törvény kötelező jogi képviselőletet ír elő, vagy törvény alapján e tevékenységek ellátására kizárólag ügyvéd jogosult.” (Reyners-ügy, 54, 55. pont)
- [94] 3. A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozhatósága kérdésében fontosnak tartom leszögezni azt, hogy a jelen ügyben nem pusztán a jó hírnév sérelme merül fel, hanem közvetlenül magának az emberi méltóságnak, az „emberi mivoltnak” (az alapjog érinthetetlen magjának) a sérelme is. Emiatt a véleménynyilvánítás jelen ügyben vizsgált korlátozásának a szükségessége és arányossága tekintetében fontosnak tartom hangsúlyozni azt, hogy a lealacsonyító, az emberi méltóságot megkérdőjelező ábrázolást még a politikusok (közszereplők) esetében sem tartotta elfogadhatónak az Alkotmánybíróság. „Az Alkotmánybíróság osztja az NVB és a Kúria álláspontját, miszerint a jelöltek állatokkal való azonosítása dehumanizálja az érintett személyeket, mivel így a megjelenített állathoz kötődő esetleges negatív tulajdonságok közvetlenül a kampányfilmben kritizált szemé-

lyekhez kötődnek. Bár a fentebb kifejtettek szerint az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos vélemények esetében tágabb, mint más személyeknél, az emberi méltóságuknak az ő esetükben is van egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani.” [3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [17]].

- [95] 4. Kiemelten fontosnak tartom az ügyvédi hivatásnak a jogállamban elfoglalt, a tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett alkotmányjogilag releváns helyzetét, amelyet az Alkotmánybíróság korábban az ügyvédi hivatás alapjogvédelmi funkciójában foglalt össze. Az ügyvédi hivatás alapjogvédelmi funkciójának biztosítása – az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján – az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségéből fakad annak érdekében, hogy a jogállami igazságszolgáltatás rendes működéseként alkotmányos alapértéke gyakorlati érvényesülést nyerhessen.
- [96] A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása körében a szükségességi és arányossági mérlegelés tekintetében egyik alapvető kiindulópontnak kell lennie, hogy az ügyvédi hivatás „minden egyéb hivatástól eltérően a tekintetben, hogy az Alkotmány XII. Fejezetében felsorolt valamennyi alkotmányos joggal – azok érvényesítésének garanciális jellegű eszközeként – szoros kapcsolatban áll, a védelemhez való joggal pedig közvetlenül az Alkotmány 57. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés fűzi össze. Az Ütv. rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálatakor figyelembe kell venni az ügyvédnek az Alkotmány kifejezett védelme alatt álló – a büntetőeljárásban érvényesülő, annak nélkülözhetetlen elemét képező – közjogi természetű helyzetét, illetőleg a további alkotmányos alapjogokkal különösen széles körben fennálló, szintén közvetlen kapcsolatot, továbbá az ügyvédség hagyományosan kialakult függetlenségét. Ezek a vonások alkotmányjogi szempontból együttesen adják az ügyvédi tevékenység sajátos jegyeit” (428/B/1998. AB határozat, ABH 2004, 1236, 1242.). Az ügyvédség alkotmányos helyzete és az ügyvédi hivatás alapjogokkal fennálló kapcsolata szempontjából fontosnak tartom az Alkotmánybíróság alábbi megállapításait is: „szakszerű jogi képviselő nélkül nem lehet a siker reményével eljárásba bocsátkozni, illetőleg abban részt venni, ezért az ügyvédi képviselő lehetőségétől való megfosztás a bírósághoz forduláshoz az Alkotmány 57. § (1) bekezdése által biztosított jognak akadályát is képezheti” [8/2004. (III. 25.) AB határozat, ABH 2004, 144, 157.]. „Az ügyvédi hivatás megkülönböztető jegye, hogy szellemi szabadfoglalkozásként olyan magán-tevékenység, amely a közhatalmi szervek működési körében garanciális okokból hangsúlyozottan magán-tevékenységként különül el a közhatalomtól” [22/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 127, 131.]. „Az Alkotmánybíróság szerint az ügyvédet, a közjegyzőt, az egyházi személyt foglalkozásuk szabályainál fogva titoktartási kötelezettség terheli. Ez a titoktartási kötelezettség működésük megszűnése után is fennmarad. A titoktartási kötelezettség a megbízó, a fél, az egyházi személlyel kapcsolatban álló polgár adataira, az említett hivatás gyakorlása során megismert tényekre vonatkozik. Megállapítható az is, hogy a titoktartási kötelezettség mellett e személyek másokkal össze nem hasonlítható közbizalmi tisztséget is betöltenek” [31/2003. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2003, 352, 368.].
- [97] Összefoglalva tehát álláspontom szerint megállapítható, hogy az ügyvédség a jogállami igazságszolgáltatás rendes működése alapértékének és az alapjogok tényleges érvényesüléséhez nélkülözhetetlen intézmény, amely nélkül sem az igazságszolgáltatás rendes működése, sem az alapjogok védelme nem biztosítható. Az ügyvédi hivatás és az ügyvédség intézményének alkotmányjogi értelemben vett alapvető garanciális jellegű sajátossága a függetlenség, amelynek legfőbb biztosítója az, hogy mind az ügyvédség mint intézmény, mind az egyes ügyvéd egzisztenciális fenntartása a piacon kerül megmértetésre és finanszírozásra. Az ügyvédi hivatás megfelelő ellátásának feltétele az, hogy az állam biztosítsa az ügyvédség intézményének a működéséhez és ezen keresztül az ügyvédi tevékenységhez szükséges közbizalom fennmaradását.
- [98] Az alapul fekvő ügyben eljáró ügyvéd jó hírnevét – sőt emberi méltóságát – az általa képviselt ügyféllel ellenérdekű fél a bírósági eljárással összefüggésben sértette meg. Ez a jogsérelem a jogállami igazságszolgáltatás rendes működésének alapértékét veszélyezteti annyiban, hogy ha az ügyvédnek tartani kell attól, hogy ügyvédi jó hírnevét, emberi méltóságát a törvény nem védi meg az ellenérdekű fél jogsértése esetén, akkor az Alaptörvény által védett alapjogvédelmi funkcióját nem tudja megfelelően gyakorolni. A jelen ügyben további érv a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának szükségessége mellett az is, hogy az ügyvéd jó hírneve nemcsak saját személyiségi jogát, hanem az ügyvédi piacon való érvényesülését (egzisztenciáját) is meghatározza, és ez a piaci érvényesülés (egzisztencia) az ügyvédi függetlenség alkotmányos garanciája. Ugyancsak korlátozható a véleménynyilvánítás szabadsága az ügyvédséggel szemben az állam intézményvédelmi kötelezettsége alapján biztosítandó közbizalom fenntartása érdekében is. Az ügyvéd ugyanis joggal várja el a törvénytől azt,

hogy ha jogszerűen végzi ügyvédi tevékenységét, akkor az állam minden rendelkezésére álló eszközzel védje meg őt a vele szemben megnyilvánuló közbizalmat sértő vagy kizáró minden jogellenes magatartástól. Az előzőekben levezetettek szerint a vizsgált ügyben a jogállami igazságszolgáltatás rendes működését sértő magatartás büntetőjogi szankcionálása nemhogy szükségtelen volna, ahogyan ezt a bíróság megállapítja, hanem éppen egy szükséges és egyben arányos jogi eszköz arra, hogy a megsértett közbizalomért és az ügyvéd megsértett jó hírneve miatti piaci (egzisztenciális) hátrányért megfelelő törvényes joghátrányt alkalmazzon. Álláspontom szerint a bíróságnak a jelen ügyben ítélező tevékenysége során fel kellett volna ismernie az ügyvédi hivatás alapjogokkal fennálló szoros kapcsolatát, a hivatás Alkotmánybíróság által korábban már megállapított alkotmányos alapértékeit valamint az eljáró ügyvéd emberi méltóságához való alapjogát és erre is figyelemmel kellett volna elvégeznie az alapjogi mérlegelést.

Budapest, 2015. január 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/141/2014.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 3. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés alapján indult eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Kiss László* és *dr. Lévy Miklós* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata, (3) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 42. § 2. fordulata, 44. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szegedi Ítéltábla II. számú büntető fellebbviteli tanácsa az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt BF.II.10/2014. szám alatt indult büntetőügyben, a 2014. április 3. napján megtartott másodfokú nyilvános ülésen a 33/II. sorszámú végzésével az eljárást felfüggesztette azzal, hogy az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi.
- [2] Az ítéltábla 2014. április 9-én kelt beadványában indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés c) pontja az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 42. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg az 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata („vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja”) és a (3) bekezdését, valamint a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 42. § 2. fordulata („vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja”) és 44. § (1) bekezdését, mert azok az Emberi Jogok Európai Egyezményének (azaz nemzetközi szerződésnek, a továbbiakban: Egyezmény) a 3. Cikkébe ütköznek, azzal ellentétesek.
- [3] Az Alkotmánybíróság eljárásának lefolytatásához szükséges bírói kezdeményezés alapját az indítvány szerint az Abtv. 32. § (1) és (2) bekezdése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 266. § (1) bekezdés b) pontja szerinti rendelkezés képezi.

- [4] Az indítvány utal arra, hogy a folyamatban lévő büntető ügyben mindkét Btk. említett szabályainak az alkalmazása felmerül.
- [5] 1.1. Az 1978. évi IV. törvény 2013. június 30. napjáig hatályban volt 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata, illetve a 2013. július 1. napjával hatályba lépett Btk. 42. § 2. fordulata egyaránt lehetővé teszi annak kimondását, hogy a törvényben meghatározott bűncselekmények esetén az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra.
- [6] A bírói kezdeményezés szerint „a Szegedi Ítéltáblán Bf.II.10/2014. számon indult büntetőügyben „[az] első rendű vádlott védelmét ellátó vezető védő indítványozta, hogy az ítéltábla az eljárást a hivatkozott eljárásjogi rendelkezés alkalmazásával függessze fel és kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását.
- [7] Indokolását az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) előtt *Vinter és társai kontra Egyesült Királyság* ügyében (66069/09, 130/10 és 3896/10) az EJEB Nagykarája által 2013. július 9. napján kihirdetett ítéletének az Egyezmény 3. Cikke megsértését megállapító rendelkezésére alapította, miszerint:
 »A Nagykarára értékelése
 2. Az életfogytig tartó szabadságvesztés
 114. Valójában az európai és nemzetközi jog ma már tisztán támogatja azt az elvet, hogy minden fogvatartottnak – beleértve az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet – biztosítani kell a rehabilitáció lehetőségét, és a szabadulásra való esélyt, ha a rehabilitáció sikeres volt.
 3. Az életfogytig tartó szabadságvesztést kimondó ítéletekre vonatkozó általános következtetés
 120. Az összehasonlító- és a nemzetközi jogi anyagok világosan azt támogatják, hogy jelen kell legyen egy olyan meghatározott mechanizmus szerint működő intézmény, amely biztosíték arra, hogy legalább huszonöt esztendő elteltével sor kerüljön felülvizsgálatra, majd ugyanígy további időszaki felülvizsgálatokra is . [...] 121. Mindebből következik, hogy amennyiben a belső jog nem tesz lehetővé a 120. pont szerinti felülvizsgálatot, a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés nem felel meg az Egyezmény 3. Cikkében foglalt elveknek.
 122. [...] Az életfogytig tartó börtönbüntetésre ítéltnek joga van arra, hogy már az ítélet meghozatalakor tudja, hogy hogyan kell viselkednie ahhoz, hogy szabadulására esély nyíljon, és hogy milyen feltételek mellett (beleértve a lehetséges felülvizsgálat időpontját) nyílik lehetőség arra, hogy a további szabadságvesztés végrehajtása alól mentesüljön. Ebből kifolyólag az olyan nemzeti jog, amely nem biztosít lehetőséget a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés ilyen jellegű felülvizsgálatára, nincs összhangban az Egyezmény 3. cikkével, és ez az összeférhetetlenség nem később, hanem már az ítélet meghozatalakor felmerül.«”
- [8] A védő által hivatkozottak szerint a bíróság előtt folyamatban lévő ügyben egyaránt alkalmazható (a bűncselekmény elkövetésekor, illetve az elbírálásakor hatályos) két Büntető Törvénykönyv hivatkozott rendelkezései nem felelnek meg ezeknek az elveknek, ezért e belső jogszabályok az Egyezmény 3. Cikkébe ütköznek.
- [9] 1.2. Az Ítéltábla a védő indítványát alaposnak ítélte. Az Egyezmény – a kihirdetése folytán – a belső jog részévé vált, de az – a bíróság álláspontja szerint – nem közvetlenül alkalmazandó. A felhívott anyagi büntetőjogi szabályok – a hivatkozott *Vinter és társai kontra Egyesült Királyság* ügyben az EJEB által a fentiek szerint meghozott ítélet hivatkozott pontjára figyelemmel – az Egyezmény 3. Cikkével ütköznek, amely szerint „Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”
- [10] Szükségesnek tartotta megjegyezni az Ítéltábla, hogy az indítványa benyújtásakor nincs olyan jogerős ítélet az EJEB-nek, amely Magyarországon elítélt személy esetében azonos jogi alapon előterjesztett panasz tárgyában hozott volna ilyen tartalmú döntést. A bíróság álláspontja szerint ennek ellenére a *Vinter és társai kontra Egyesült Királyság* ügyben a Nagykarára által hozott ítéletnek valamennyi Európa Tanácsi Tagállamra (Szerződő Fél) nézve – így Magyarországra is – kötelező hatálya van: Magyarország Alaptörvénye Q) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. A (3) bekezdés pedig kimondja, hogy Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé. Az Ítéltábla szerint a felhívott anyagi büntetőjogi rendelkezések az EJEB hivatkozott ítéletének említett részeit alapul véve sértik az Egyezmény 3. Cikkét.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság 2014. szeptember 2-án kelt megkeresésével beszerezte az igazságügyi miniszter írásbeli véleményét. Az indítvány benyújtását követően, 2015. január 1-jén hatályba lépő változásokra tekintettel az igazságügyi miniszter 2014. december 29-én kiegészítette véleményét.

- [12] 3. Az indítvány benyújtásakor hatályban volt szabályozás, a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Bv. tvr.) értelmében életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyt akkor lehetett feltételes szabadságra bocsátani, ha ennek lehetőségét az ítéletet hozó bíróság nem zárta ki.
- [13] 2015. január 1-jétől a Bv. tvr.-t hatályon kívül helyezte a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.).
- [14] 4. Az indítvány benyújtását követően az Országgyűlés törvényt alkotott a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról. A 2014. évi LXXII. törvény 93–162. §-ai módosították a Bv. tv.-t.
- [15] Ezzel lényegesen módosult az indítvány benyújtásakor fennállt az a jogi helyzet, amely az indítványra okot adott.
- [16] 5. Az Abtv. 53. § (6) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz kivételével az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány nem vonható vissza. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.
- [17] Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a alapján végzésben megszüntetheti az eljárást a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén. A (2) bekezdés e) pontja kimondja, hogy okafogyottá válik az indítvány különösen, ha az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált.
- [18] A jelen esetben az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az eljárást megszüntette.

Budapest, 2015. január 20.

*Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [19] Az eljárás megszüntetésére vonatkozó többségi döntéssel egyetértek, mert az indítvány benyújtását követően alapvetően megváltoztak az irányadó jogszabályok. Ugyanakkor az indítvány benyújtása utáni jogalkotás tükrében indokoltnak tartom – különösen a nemzetközi követelményekre tekintettel – a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés jogintézményével összefüggő egyes kérdések részletesebb áttekintését.
- [20] Az EJEB gondolatmenete a *Kafkaris kontra Ciprus* (21906/4), 2008. február 12., és az *Iorgov kontra Bulgária (II)* (36295/02), 2010. szeptember 2. ügyekből már ismert azon tételből indult ki, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés nem ütközik az Egyezmény 3. Cikkébe csupán annak következtében, hogy a fogva tartás adott

esetben ténylegesen az elítélt haláláig tart, *feltéve*, ha az életfogytig tartó szabadságvesztés egyébként *de jure* és *de facto* mérsékelhető. Az sem ütközik az Egyezmény 3. Cikkébe, ha az elítéltnak joga van ugyan a büntetés tartamának a felülvizsgálatára, de azon az alapon utasítják el a kérelmét, hogy veszélyes a társadalomra. Az állam ugyanis a társadalom irányában fennálló pozitív kötelezettségét teljesíti akkor, amikor az elítélt fogva tartását nem szakítja meg, tekintettel arra, hogy az elítélt továbbra is veszélyesnek minősül.

- [21] Az életfogytig tartó szabadságvesztés tehát az Egyezmény 3. Cikkével összhangban állónak tekinthető, ha a szabadlábba helyezés és a felülvizsgálat lehetősége fennáll, amelyre azért van szükség, mert az elítélt kizárólag törvényes büntetés-végrehajtási célokból tartható fogva. Ezen célok magukban foglalják a büntetést, az elretentést, a közösség védelmét és a reszocializációt. A célok azonban nem statikusak, és jelentőségük változhat a büntetés tartama alatt, különösen egy hosszú tartamú fogva tartás esetén. Az európai büntetőpolitika hangsúlya – ahogyan az több, az ítéletben felsorolt dokumentumból megállapítható – a szabadságvesztés alatti rehabilitációra helyeződött, még az életfogytig tartó szabadságvesztés esetében is. Az Egyezmény 3. Cikkének való megfelelés tehát csak úgy értelmezhető, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés csökkentésére lehetőséget kell biztosítani, ha a büntetés végrehajtásának célja, alapja – az elítélt sikeres rehabilitációja folytán – már nem áll fenn.
- [22] Az EJEB ezen a ponton mozgásteret ad az Egyezményben részes tagállamoknak abban a tekintetben, hogy a felülvizsgálatot (csökkentést) bírói vagy közigazgatási úton biztosítják-e, mert ez a kérdés a mérlegelési jogkörökbe tartozik. A felülvizsgálatra vonatkozó szabályozásnak és gyakorlatnak azonban világosnak, nyilvánosnak kell lennie, mert az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személynek joga van tudni már az elítélésakor, hogy a szabadlábba kerülése érdekében milyen feltételeknek kell megfelelnie, beleértve azt is, hogy az ítéletnek a felülvizsgálatára mikor kerülhet sor.
- [23] Meg kell jegyezni, hogy a kegyelmezési rendszer transzparenciája nélkülözhetetlen, különösen abból a szempontból, hogy a döntések indokai eljuthassanak az elítélthez, illetve közismert legyen a kegyelmezési gyakorlat. Véleményem szerint a *Harachiev és Tolumov kontra Bulgária* (15018/11. és 61199/12. számú, 2014. július 8-i ítélet) ügynek ez az egyik fontos tanulsága, ahol a kegyelmezési bizottság rendszeresen publikálta a döntések indokainak, statisztikájának összefoglalóit. Az EJEB ezt a megoldást különös előrelépésként értékelte (az ítélet 259. pontja), hiszen ezáltal teljesülhet a felvázolt elvrendszer azon része, hogy az elítélt az ítélet kiszabásakor tisztában lehessen a jövőbeli kilátásaival.
- [24] Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy az első felülvizsgálat időpontjával kapcsolatban, szakmai körökben egy sajátos „számháború” alakult ki arra vonatkozóan, hogy az EJEB 25, 30 vagy akár 40 évet tart elfogadhatónak. Álláspontom szerint az EJEB elég határozottan – a Nemzetközi Büntető Törvényszéket (ICC) létrehozó egyezményben részes 121 tagállam többségének gyakorlatára alapozva – első esetben 25 év után, majd azt követően periodikusan tartja kívánatosnak az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatát.
- [25] Álláspontom szerint az első felülvizsgálat időpontjának minél távolabbra történő kitolásával a jogalkotás átválalja a felülvizsgálatot végző szakemberek felelősségét, ahelyett, hogy a veszélyesség megítélését rájuk bízna. A nemzetközi többségi gyakorlattól való eltérés felvállalása is kérdéses lehet, hiszen szakmai okok azt kevésbé indokolják, tekintettel arra, hogy alapos felülvizsgálat elvégzése esetén a társadalom védelme bármely időpontban ugyanúgy biztosítható.
- [26] Ha megvizsgáljuk azt, hogy milyen precedensekre alapozhatók a fogva tartás első felülvizsgálatára vonatkozó különböző időtartamok, akkor úgy tűnik, hogy a 40 év a *Törköly kontra Magyarország* (4413/06. számú, 2011. április 5-i határozat) ügyben hozott döntésből származik, amelyben az EJEB látszólag tudomásul vette ezt a várható szabadulási időpontot. Az EJEB azonban a *Magyar kontra Magyarország* (73593/10 számú, 2014. május 20-i ítélet 55–57. pontjaiban) ügyben külön megindokolta, hogy a *Törköly kontra Magyarország* ügyben azért nem vizsgálta részleteiben a magyar kegyelmi rendszer jellemzőit, mert ebben az esetben az életfogytig tartó szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás nem volt kizárt. A 40 éves várakozási időtartam álláspontom szerint nem megfelelő, túlságosan hosszú. Ezen álláspont kialakításánál figyelembe vettem azt is, hogy az elítéltek kora is nagy jelentőséggel bír ilyen hosszú felülvizsgálati idő esetén. Bizonyos korú elítéltek tekintetében a kötelező felülvizsgálat egyáltalán nem történhet meg és ez felveti a diszkrimináció tilalmának kérdését is.
- [27] A 30 éves időhatár pedig valószínűleg a *Bodein kontra Franciaország* (40014/10. számú, 2014. november 13-i) ítéletből került át a szakmai köztudatba azzal, hogy az EJEB eltérve korábbi álláspontjától, hajlamos elfogadni az első felülvizsgálatra irányadó, 25 évnél hosszabb időtartamot is. A *Bodein* ügy azonban véleményem szerint nem jelent lényeges változást és elmozdulást az EJEB gyakorlatában a hosszabb (30 éves) időtartam felé.

A francia Btk. szerint ugyanis az első felülvizsgálatot a *fogva tartás kezdő időpontjától* számított 30 év múlva kell lefolytatni. Bodeint 2004-ben tartóztatták le. A felülvizsgálat törvényes időpontja tehát a francia jog szerint leghamarabb 2034-ben következhet be. Bodein 2008-ban, az ítélet jogerős kiszabásakor szembesült azzal, hogy életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték, valamint azzal, hogy ez a tény milyen következményeket von maga után. Az előzetes fogva tartás beszámítása miatt már csak 26 éve volt hátra a francia jog szerinti kötelező felülvizsgálatig. Az EJEB szerint ennyi eltérés – a 25 évhez képest – pedig megengedhető a nemzeti államok mérlegelési joga tekintetében. Álláspontom szerint ebből az ítéletből inkább az tűnik ki, hogy az EJEB az *ítélet jogerős kiszabásának időpontját is elfogadja a 25 éves várához tartózkodási idő kezdetének*. Megjegyzem, hogy ez sem növelheti meg azonban – az EJEB gyakorlata alapján jelentősen – a 25 éves időtartamot, hiszen egyfelől a fogva tartás, másfelől pedig az eljárás elhúzódásával kapcsolatos strasbourggi esetjogban kialakított időhatárokba ütközhet.

- [28] Mindezek alapján úgy látom, hogy a 25 évhez közelítő időpont lenne elfogadható az első felülvizsgálat időpontjaként, és alapvető garanciális kérdés, hogy a kegyelmi döntést megalapozó indokok ismertek és hozzáférhetőek legyenek, hiszen ennek hiányában az elítélteknek nem lesz módjuk felismerni a megfelelő magatartáshoz vezető utat, így reszocializációjuk megnehezül.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [29] A bírói kezdeményezésnek helytadó határozat akadályát elsődlegesen a végzés indokolásában foglaltaktól eltérő okban látom.
- [30] 1. Kiindulásképpen lényegesnek tartom a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés – egyébként evidenciát képező – fogalmi értelmezését. A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés olyan szabadságvesztés büntetés, mely az elítélt szabadságát véglegesen elvonja, anélkül, hogy az igazságszolgáltatás működése keretében feltételes szabadságra bocsátására sor kerülhetne. E büntetés jellege azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az elítélt államfői kegyelem, vagy elvileg akár közkegyelem eredményeként valamikor szabadulhasson büntetéséből. A bírói indítvány előterjesztésekor e büntetési nemet illetően ez volt az irányadó jogi helyzet. A magam részéről nem tudok azonosulni olyan megközelítéssel, mely az államfő kegyelmezési jogkörét az esetleges szabadulás reménye szempontjából figyelmen kívül hagyja.
- [31] 2. A bírói indítvány az 1978. IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulatainak és (3) bekezdésének, valamint a Btk. 42. § 2. fordulatainak és 44. § (1) bekezdésének megsemmisítésére és ezáltal a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés megszüntetésére irányul. A megsemmisíteni javasolt rendelkezések tartalmazzák ugyanis azokat a törvényi elemeket, melyek a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést megkülönböztetik az életfogytig tartó szabadságvesztés azon esetétől, amikor a bírói ítélet maga hagyja meg a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét és amikor az elítélt szabadulásáról az igazságszolgáltatás működése keretében kerül sor döntésre. A tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése – azt kiszabható büntetesként említve – intézményesíti.
- [32] Az előbbiekből következően a bírói indítvány közvetve az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése említett rendelkezésének felülvizsgálatára irányul, amire az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége. (A jelen ügyön túlmutatóan fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy egyébként, ha egy nemzetközi szerződés és az Alaptörvény között nincs összhang, ennek a feloldására is van lehetőség, de egy más típusú eljárás eredményeként.)

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós alkotmánybíró különvéleménye

- [33] Nem értek egyet a végzés rendelkező részével. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az indítvány előterjesztését követően beállt jogi helyzet vizsgálatát el kellett volna végeznie.
- [34] El tudom fogadni a többségi döntés azon megállapítását, hogy az indítvány előterjesztése óta történt jogszabályi módosítások nyomán „lényegesen módosult az indítvány benyújtásakor fennállt az a jogi helyzet, amely az indítványra okot adott”. Úgy vélem azonban, hogy ezen változás okán az Alkotmánybíróságnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy a 2014. évi LXXII. tv. 109. §-a által a Bv. tv.-be iktatott rendelkezések maradéktalanul megfelelnek-e az Egyezménynek és az EJEB joggyakorlatának az életfogytig tartó szabadságelvonás büntetését érintően. Ilyen vizsgálat hiányában nem megalapozott a többségi döntésnek az a következtetése, amely szerint a jogszabályi környezet megváltozása az indítvány nyilvánvaló okafofogyottságát eredményezte, ami pedig következményként az alkotmánybíróági eljárás megszüntetését vonta maga után.
- [35] Álláspontom az alábbi érveken alapul.
- [36] 1. Az alkotmánybíróági eljárás megszüntetésének az indokát a többség abban látja, hogy „[a]z indítvány benyújtását követően az Országgyűlés törvényt alkotott a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról. A 2014. évi LXXII. törvény 93–162. §-ai módosították a Bv. tv.-t. Ezzel lényegesen módosult az indítvány benyújtásakor fennállt az a jogi helyzet, amely az indítványra okot adott.”
- [37] Az Abtv. 59. §-a lehetőséget teremt az Alkotmánybíróság számára, hogy „– ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafofogyottá váló ügyek esetén” megszüntesse az előtte folyamatban lévő eljárást. Az Ügyrend 67. § (1) bekezdése – visszautalva az Abtv. hivatkozott szakaszára – arról rendelkezik, hogy az Alkotmánybíróság a nyilvánvalóan okafofogyottá váló ügyek esetén végzésben szüntetheti meg az eljárást. A 67. § (2) bekezdése ad támpontokat a testületnek az Abtv. 59. §-a szerinti lehetőség mérlegeléséhez. A többségi döntés ezek közül az e) pontra hivatkozik, amely szerint különösen akkor válik okafofogyottá az indítvány, ha „az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált”.
- [38] Úgy vélem, hogy a többségi döntés fenti hivatkozása nem megalapozott. Álláspontom szerint az Abtv. 59. §-ának és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjának alkalmazásához a megváltozott jogi helyzet tartalmi vizsgálatára lett volna szükség. Az Alkotmánybíróság azonban a többségi álláspont kialakításakor nem tett mást, mint konstataálta a jogszabályi környezet átalakulását. Abban látom a többségi döntés Indokolásának legfőbb hiányosságát, hogy nem szolgál magyarázattal arra, hogy az adott eljárás folytatására okot adó körülmény miért nem áll már fenn, vagy az indítvány egyéb okból miért vált tárgytalanná.
- [39] 2. A konkrét ügyben a bírói indítvány arra irányult, hogy az Abtv. 32. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálja meg, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47/A. § (1) bekezdés 2. fordulata, (3) bekezdése és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 42. § 2. fordulata és 44. § (1) bekezdése ellentétes-e az Egyezmény 3. Cikkével.
- [40] A jogszabályi környezet megváltozása kapcsán fontos kiemelni, hogy az indítvánnyal támadott jogszabályhelyeket – tehát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény fenti jogszabályhelyeit – a jogalkotó nem módosította, a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés változatlanul része a hazai büntetőjogi szankciórendszernek. A 2014. évi LXXII. tv. 109. §-a ugyanakkor egy új alcímmel, és a 46/A.–46/H. §-okkal egészítette ki a Bv. tv. rendelkezéseit, ily módon kialakította a hazai szabályozásban a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt kötelező kegyelmi eljárásának a szabályait.
- [41] 2.1. Mivel tehát a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés továbbra is része a magyar szankciórendszernek, és hazai szabályozásának az Egyezményvel való összhangja továbbra is megkérdőjelezhető, az indítvány nyilvánvalóan nem vált tárgytalanná.
- [42] 2.2. Ami a megszüntető döntés másik lehetséges indokát illeti – vagyis, hogy nyilvánvaló az okafofogyottság azon az alapon, hogy az adott eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn – álláspontom a következő.

- [43] 2.2.1. Az eljárás folytatására okot adó körülmény az indítvány előterjesztésekor annak a lehetősége volt, hogy a támadott Btk. rendelkezések ellentétesek az Egyezményvel, annak 3. Cikkével. Az Egyezménynek való megfelelés vizsgálata az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az egyezményszöveg értelmezésével és az Európai Emberi Jogi Bíróság esetjogának felhívásával, elemzésével történik. Az EJEB joggyakorlatában az életfogytig tartó szabadságelvonással járó büntetés megítélése az alábbiak szerint alakult.
- [44] 2.2.2. Az előzményt alapvetően az EJEB 2013. július 9-én meghozott, *Vinter és társai kontra Egyesült Királyság*-döntése {[GC] (66069/09, 130/10 és 3896/10)} szolgáltatta.
- [45] Az ítélet egyik lényeges megállapítása, a 122. pontja szerint „[...] Az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltnek joga van arra, hogy a büntetésének megkezdésekor tudja, hogy mit kell tennie ahhoz, hogy szabadulására esély nyíljon, és milyen feltételek mellett (ideértve, hogy mikor vizsgálják felül az ítéletét, illetve mikor kérhető a felülvizsgálat). Következésképpen az olyan belső jog, amely egyáltalán nem biztosít mechanizmust vagy lehetőséget a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés felülvizsgálatára, az Egyezmény 3. Cikkébe ütközik már abban a pillanatban, amikor a tényleges életfogytig tartó ítéletet kiszabják és nem a szabadságvesztés töltésének későbbi fázisában.”
- [46] Későbbi ítéleteiben az EJEB ezt az álláspontját megerősítve arra is rámutatott, hogy egy eredeti TÉSZ-es ítélet végrehajtása során, törvénymódosítással utólag beiktatott intézményes felülvizsgálati lehetőség az EJE 3. cikkével való ütközést azonban ki tudja küszöbölni, még akkor is, ha már hosszabb időt közben az elítélt így töltött el. {Lásd *Murray kontra Hollandia* (10511/10), 2013. december 10., 58–59. §}
- [47] Az indítvány benyújtását követően, a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztéssel kapcsolatban, Magyarország elleni ügyben az EJEB 2014. május 20-án hozta meg döntését [*Magyar László kontra Magyarország* (73593/10.)].
- [48] A döntés értelmében a magyar szabályozás az Egyezmény 3. Cikkét sérti, tekintettel arra, hogy semmilyen kötelezettség nem terheli a bíróságokat, hogy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztést meghatározott időközönként felülvizsgálják, illetve, hogy a köztársasági elnök diszkrecionális jogkörébe tartozik az Alaptörvény által meghatározott egyéni kegyelem gyakorlása is, így a tényleges szabadságvesztést töltők számára semmilyen törvényi garancia nem marad. Ezért tehát a szabályozás alkalmazása ellentétes az Egyezmény 3. Cikkével.
- [49] {A témában lásd még: *Harakchiev és Tolumov kontra Bulgária* (15018/11 és 61199/12), 2014. július 8.; *Bodein kontra Franciaország* (40014/10), 2014. november 13.; *Manolov kontra Bulgária* (23810/05), 2014. november 4.}
- [50] 2.2.3. Az EJEB akkor tartja az Egyezményvel összeegyeztethetőnek a részes államok jogában az életfogytig történő szabadságelvonást, ha ahhoz az általa a – fent utalt és egyéb kapcsolódó – döntéseiben meghatározott követelményeknek megfelelő felülvizsgálati mechanizmus kapcsolódik. Ha a felülvizsgálat mechanizmus nem az EJEB követelményei szerint működik, nem csupán a felülvizsgálat intézménye, de maga a szankció is ellentétes az Egyezményvel, annak kiszabása az Egyezmény megsértését eredményezi.
- [51] 3. A fentiek alapján úgy vélem, hogy az Alkotmánybíróságnak el kellett volna végeznie az új hazai szabályok, a 2014. évi LXXII. törvénnyel létrehozott felülvizsgálati mechanizmust előíró rendelkezések tartalmi kontrollját annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy az adott szankció, a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés alkalmazásának hazai szabályozása összhangban áll-e az Egyezményvel.
- [52] Ezzel összefüggésben csupán utalok arra, hogy a kötelező kegyelmi eljárást életre hívó strasbourgi ítéletnek az új hazai szabályozás két szempontból bizonyosan nem felel meg.
- [53] Az egyik: szemben a *Magyar László kontra Magyarország* ügyben megjelölt legalább 25 év elteltével történő felülvizsgálattal, az új, kötelező kegyelmi eljárásra csak akkor kerülhet sor, ha az elítélt a szabadságvesztésből 40 évet kitöltött.
- [54] A másik, hogy az eljárás során a döntést a köztársaság elnök hozza meg. Márpedig a köztársaság elnök kegyelmi döntésében nincs kötve a Kegyelmi Bizottság állásfoglalásának megfelelő előterjesztéshez. Továbbra sem állapítható meg tehát, hogy a köztársaság elnök e jogkörének gyakorlása során milyen szempontokat mérlegel, ezért valójában változatlanul nem látható az elítéléskor, hogy milyen feltételeknek kell megfelelnie az elítéltnak ahhoz, hogy a szabadulásra reális esélye legyen.

- [55] Az iménti szempontokat is átfogó vizsgálat híján az Alkotmánybíróság nem hozhatott megalapozott döntést arról, hogy az eljárás folytatására okot adó körülmény, vagyis az Egyezmény megsértésének a lehetősége, a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés szabályozásának az Egyezménybe ütközése fennáll-e.
- [56] Mivel ezt a vizsgálatot az Alkotmánybíróság elmulasztotta, nem vonhatott le megalapozott következtetést arra vonatkozóan, hogy az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn. Ezen megalapozatlanság miatt a többség döntésével nem értek egyet.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

- [57] A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/833/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.493/2013/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.21.493/2013/4. sorszámú ítélete ellen.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeül szolgáló alapügyben az indítványozó mint felperes keresetet nyújtott be a Székesfehérvári Törvényszékhez, amelyben kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, az alperes megsértette személyhez fűződő jogát, ezen belül a jó hírnévhez, valamint a testi épséghez és egészséghez fűződő jogát azzal, hogy őt jövedéki visszaélés bűncselekményének elkövetésével hamisan vádolta. Az indítványozó (felperes) és az alperes szülei több mint egy évtizede haragos, peres viszonyban állnak egymással. Egy építésügyi eljárás során tartott helyszíni szemlekor az alperes az indítványozó (felperes) ingatlanában látottak alapján jövedéki

visszaélésre utaló jeleket vélt felfedezni, melyekről tájékoztatta egy a Vám- és Pénzügyőrség Közép-Dunántúli Nyomozó Hivatalának munkatársaként dolgozó ismerősét, aki az információt az eljárásra jogosult illetékes hatóság felé továbbította. Ennek vezetője azonnali jövedéki ellenőrzést rendelt el, amely eljárás az indítványozót mind lelkileg, mind fizikailag nagyon megviselte. A Hivatal a jövedéki eljárást utóbb megszüntette. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő keresetét, melynek a Törvényszék részben helyt adott, megállapítva a felperes jó hírnévhez és egészséghez fűződő személyiségi jogainak alperes általi megsértését, és az alperest kártérítés fizetésére kötelezte, az elégtétel adására irányuló kereseti kérelmet azonban elutasította. Az alperesi fellebbezés folytán a Fővárosi Ítéltábla az első fokú ítélet megfellebbezett részét megváltoztatta, és a felperesi keresetet teljes egészében elutasította, azzal, hogy az alperesi magatartás egyértelműen bejelentés, illetve feljelentés megtételére irányult, mely konkrét jogszabályi rendelkezésekben biztosított közjogi alapú anyagi jog. Ezen jog gyakorlása nem jogellenes, nem sérti a feljelentéssel, illetve bejelentéssel érintett személyhez fűződő jogait. Ez alól kivételt képez az, ha a bejelentő, vagy feljelentő tud az annak alapjául szolgáló tények valótlan-ságáról, illetve jogait visszaélészerűen gyakorolja. A másodfokon eljáró bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy ez a körülmény az alperes vonatkozásában nem valósult meg, mert tényként volt megállapítható, hogy a felperes több száz liter bor tárolására alkalmas hordót, műanyag tartályt tárolt a pincéjében. A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelemmel élt, amelynek alapján eljárva a Kúria helyben hagyta a Fővárosi Ítéltábla ítéletét.

- [3] Ezt követően a felperes alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kúria által felülvizsgálati eljárás során hozott Pfv.IV.21.493/2013/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte azzal, hogy a döntés eljárási következményeire a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit alkalmazza.
- [4] Kérelme indokolásul előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria által kritika nélkül elfogadott másodfokú ítélet Alaptörvénybe ütköző, illetve jogszabálysértő, mivel a Fővárosi Ítéltábla eljárása során nem tett eleget a tényállás felderítési, valamint a bizonyítás körében az ügy összes körülményének vizsgálata iránti kötelezettségének. Ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikkébe ütközően megsértette a felperes tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, szembehelyezkedve az Alaptörvény 26. cikkével, mely rögzíti, hogy a bírák a törvénynek alárendelve végzik tevékenységüket. Azáltal, hogy a Kúria a másodfokon hozott jogszabálysértő ítéletet elfogadta, ugyancsak megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikkébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint indokolatlanul és megalapozatlanul elzárta a felperest az őt megillető jogorvoslathoz való jog gyakorlásától, a jogerős döntés tényleges érdemi felülvizsgálatának lehetőségétől. Mindezzel teret engedve annak, hogy az alperes szándékosan megsértse a felperesnek az Alaptörvény II. cikkében foglalt méltósághoz, illetve a VI. cikkben meghatározott jó hírnévhez való jogát.
- [5] Álláspontja szerint – bár csak a Kúria ítéletének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte – a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria megszegte az Alaptörvény I. cikkében foglalt, a felperes sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme tekintetében fennálló elsőrendű kötelezettségét.
- [6] Az Alkotmánybíróság elsőként megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.
- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal az a személy (vagy szervezet) élhet, aki egyedi ügyben érintett, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [8] Jelen ügyben az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai ítélet alapjául szolgáló perben felperesként szerepelt, és személyét érintő bírósági döntés született, tehát egyedi ügyben érintettnek tekintendő. Az eljárás során biztosított fellebbezés jogával az indítványozó nem élt. A másodfokon hozott ítélet ellen azonban felülvizsgálati kérelemmel élt, melynek alapján a Kúria a jogerős bírósági ítéletet helyben hagyta. Ezt, a Kúria által a felülvizsgálati eljárás során hozott ítéletet támadta alkotmányjogi panaszával az indítványozó. Beadványában azt a tájékoztatást adta, hogy az alapul szolgáló ügyben perújítás nincs folyamatban.
- [9] Az Abtv. 30. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét – a tértivevény tanúsága szerint – 2014. április 8-án kézbesítették, ellene az alkotmányjogi panaszt – a postai bélyegző szerint – 2014. június 7-én adták postára, ajánlott, tértivevényes küldeményként, melyet 2014. június 11-én érkezettek a Székesfehérvári Törvényszéken. Az Ügyrend értelmében az alkotmányjogi panasz határidőben előterjesztettnek tekintendő.
- [10] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontját, valamint az Abtv. 27. §-át mint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó jogszabályi rendelkezést. Indítványában feltüntette, hogy mely bírósági ítélet tekintetében kéri az alkotmányossági vizsgálat lefolytatását. Ezen túlmenően feltüntette az Alaptörvény több szakaszát, amelyekre tekintettel álláspontja szerint az alaptörvény-ellenesség fennáll, ezek közül a

XXVIII. cikk tekintetében részletes indokolást tartalmaz a beadvány. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek tehát részben megfelel.

- [11] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [12] A Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét abban látja az indítványozó, hogy a Kúria olyan ítéletet hagyott helyben, melyben – állítása szerint – az Alaptörvény XXVIII. cikkébe ütköző módon a tényállást nem tárták fel megfelelően, és nem került sor az ügy összes körülményének vizsgálata körében szükséges bizonyítási cselekmények lefolytatására.
- [13] A rendelkezésre álló iratokból azonban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az első fokú bíróság által feltárt tényállást az indítványozó (felperes) nem vitatta, és azt a másodfokú bíróság valamint a Kúria is elfogadta. A Kúria ítéletében kiemelte, hogy mind az első fokú, mind a másodfokú bíróság helytállóan utalt arra a következetes bírói gyakorlatra, miszerint az, ha egy személlyel szemben büntetőeljárás indul, még nem alapozza meg az eljárás alá vont személy személyiségi jogai sérelmének megállapíthatóságát, még abban az esetben sem, ha utóbb az eljárás során nem kerül sor a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben azonban a másodfokú bíróság az eljárás megindításához vezető személyes motíváció értékelése terén más álláspontra helyezkedett, melyet a Kúria – a felülvizsgálati eljárás kereteiben belül – nem talált jogszabálysértőnek, így a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [14] A fentieket összegezve az indítványozó valójában nem a Kúria sérelmezett ítéletének alkotmányossági vizsgálatát kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy az első fokú bíróság által hozott ítélet maradjon hatályban, azaz a valamennyi eljáró bírói fórum által elfogadott tényállás alapján levont jogi következtetés tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, és orvosolja az alapjogsérelmet. {3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [15] Mindezekén túl, az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét látta abban, hogy a jogerős bírósági döntést helyben hagyó kúriai ítélet révén nem élhet jogorvoslati jogával, a másodfokú döntés tényleges érdemi felülvizsgálatának lehetőségével. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. {legutóbb összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]} A felülvizsgálati eljárás azonban nem rendes jogorvoslat, hanem rendkívüli perorvoslat, amelynek keretében az eljárási szabálysértések feltárására van módja a Kúriának {3022/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]}. A rendelkezésre álló iratokból az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az első fokú bírósági ítélet ellen biztosított fellebbezéssel az indítványozó nem élt (mivel az a keresetének helyt adott), az első fokú ítéletet megváltoztató, másodfokon hozott jogerős bírósági döntést követően fordult a Kúriához felülvizsgálati eljárást kezdeményezve, tehát az eljárásban mind rendes, mind rendkívüli jogorvoslat biztosított volt.
- [16] Az alkotmányjogi panaszos megemlítette még az Alaptörvény több szakaszát is, melyeket –álláspontja szerint – az alapügy, illetve az abban lefolytatott bírósági eljárás érintett, azonban ezek tekintetében a beadvány nem tartalmaz alkotmányossági szempontból relevánsnak tekinthető indokolást.
- [17] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére tekintettel, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1163/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.313/2013/7. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kúria Mfv.II.10.313/2013/7. sorszámú, felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszeréből fakadó egyes részjogosítványokat, továbbá az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdéseiben elismert munka és foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jogot, illetve az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott munkavállalók és munkaadók együttműködésének alaptörvénybeli kötelezettségét és ugyanezen cikk (2) bekezdésében biztosított kollektív jellegű munkaügyi jogokat. Az indítványozó mindezeket túl hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály sérelmére is. Az indítványozó a Kúria említett ítéletének, valamint az annak alapjául szolgáló Fővárosi Munkaügyi Bíróság 22.M.2489/2011/13. sorszámú ítéletének és a Fővárosi Törvényszék 59.Mf.633.187/2012/4. sorszámú ítéletének alkotmányossági vizsgálatát, illetve a hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját jelentő munkaügyi jogvitában felperesként szereplő indítványozó 1992 októberétől kezdődően közalkalmazotti jogviszonyban állt a munkaügyi perben alperesként szereplő Semmelweis Egyetemen (a továbbiakban: munkáltató). Az indítványozó a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Kar Dékáni Hivatalában végzett munkát, ahol 1996. január elsejétől hivatalvezetői feladatokat látott el. Munkaköréhez igazgatási és személyügyi jellegű feladatok tartoztak, így többek között a dékáni hivatal munkájának koordinálása és irányítása, illetve osztályértekezletek megszervezése. Felelős volt továbbá a hivatal munkavállalóinak szakmai fejlődéséért, munkafegyelméért, valamint javaslattevési feladata volt a hivatal munkatársainak kinevezésével, előreléptetésével, illetve jutalmazásával összefüggésben. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó munkaügyi perben az első fokon eljáró Fővárosi Munkaügyi Bíróság 22.M.2489/2011/13. sorszámú ítéletében megállapított, majd a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 59.Mf.633.187/2012/4. sorszámú, 2013. január 10. napján kelt és aznap jogerős ítéletében kiegészített tényállás lényege szerint a munkáltató 2005 júliusában az egyetem dékáni hivatalát érintő munkavégzések tekintetében vizsgálatot folytatott. Ennek során a munkáltató az indítványozó hivatalvezetői munkájával összefüggésben súlyos hiányosságokat tárt fel, amelyet a munkáltató több, különálló pontban foglalt össze. A feltárt hiányosságok szerint az indítványozó nem teljesítette a takarékos vagyongazdálkodás követelményeit, nem tartotta meg a

munkahelyi jelenlét, a hivatali munkaidő-beosztás szabályait, illetve elhanyagolta a munkaértekezletek megszervezésének kötelezettségét. Ezen kívül tudása és felkészültsége nem felelt meg a hivatalvezetőtől elvárható követelményeknek, az iratkezelési és igazgatás-ügyviteli szabályokat elhanyagolta, és a hivatal munkáját nem szervezte kellő hatékonysággal. Az indítványozó ezek mellett az illetménykiegészítésére jogosító, félévente esedékes szerződés módosítások jóváhagyását azzal a hamis hivatkozással kérte a dékán-helyettesőtől, hogy a dékán a módosításokat már előzetesen jóváhagyta. Mindezek eredményeként is az egyetem vezetői, valamint a hivatalvezető között bizalomhiány lépett fel. Ilyen okok alapján a munkáltató perbeli időszakban hatályos, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. törvény XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 23. § (4) bekezdésében biztosított jogköre szerint 2006 áprilisában az indítványozó vezetői megbízását visszavonta (erről lásd: Fővárosi Munkaügyi Bíróság 22.M.2489/2011/13. sorszámú ítéletének 1–3.; 5–7. oldalait, valamint a Fővárosi Törvényszék 59.Mf.633.187/2012/4. sorszámú ítéletének 4–5. oldalait).

- [3] Az indítványozó a vezetői megbízás visszavonása jogellenességének megállapítása, valamint jogkövetkezményeinek alkalmazása érdekében keresetet indított. A megismételt eljárásban első fokon eljáró Fővárosi Munkaügyi Bíróság vizsgálta, hogy a vezetői megbízás visszavonásának indokai valósak és okszerűek-e. Ennek során az első fokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésének eredményeként arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vezetői megbízás visszavonásának indokai túlnyomórészt valósak és a megjelölt indokokból okszerűen következett a kifogásolt munkáltatói intézkedés. Az első fokú bíróság következtetése szerint ugyanis a hivatalvezető alapvető kötelezettségeinek sem tett eleget. Mindezek alapján a Fővárosi Munkaügyi Bíróság a hivatkozott ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, valamint a felperest a perköltség megfizetésében marasztalta (erről lásd: Fővárosi Munkaügyi Bíróság 22.M.2489/2011/13. sorszámú ítéletének 4., illetve 7–8. oldalait).
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az 59.Mf.633.187/2012/4. sorszámú ítéletében a tényállás kiegészítése mellett helyben hagyta az első fokon eljáró Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletét. A törvényszék az alsóbb fokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítése során a vezetői megbízás visszavonásához vezető egyes okokat pontosította. Ezen túl a törvényszék értékelése szerint a vezetői megbízás visszavonásának önmagában a bizalomvesztés is elégséges indoka, amennyiben valós és okszerű tényeken alapszik. Így a törvényszék érvelése szerint az indítványozó illetménykiegészítésére jogosító szerződés módosítások jóváhagyása tekintetében tanúsított megtévesztő magatartása önmagában elégséges indoka lehetett a vezetői megbízás visszavonásának. Ennek megfelelően a törvényszék a releváns bizonyítékok értékelése alapján az ítéletében megállapította, hogy a munkavállaló munkájával szemben emelt kifogások a bizalmi viszonyon nyugvó vezetői megbízás visszavonásának valós és elégséges okai voltak (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 59.Mf.633.187/2012/4. sorszámú ítéletének 5–7. oldalait).
- [5] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét felülvizsgálati kérelemmel támadta. Felülvizsgálati kérelmében többek között azért kifogásolta a Fővárosi Törvényszék döntését, mert álláspontja szerint a törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapított tényállása megalapozatlan és a belőle levont következtetés iratellenes. Érvelése szerint a munkáltató nem bizonyította a vezetői megbízás visszavonását igazoló okok valóságát, illetve okszerűségét és a bizonyítatlanság terhe a munkáltatóra esik. Az indítványozó további álláspontja szerint ügyében a Kjt. 46–53. §§ értelmében fegyelmi eljárást kellett volna kezdeményezni. A fegyelmi eljárás lefolytatásának mellőzése pedig az indítványozót lényeges védekezési jogosítványoktól fosztotta meg. A felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria a hivatkozott sorszámú, 2014. február 12. napján kelt ítéletében a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem az alsóbb fokú bíróságok mérlegelési körébe vont bizonyítékok értékelését vitatta és azok ismételt felülvizsgálatát kezdeményezte. A felülvizsgálati eljárásban ugyanakkor kizárt a bizonyítás adatainak ismételt értékelése, amennyiben a megállapított tényállás nem iratellenes vagy okszerűtlen. A Kúria a felülvizsgálati kifogások, valamint az alsóbb fokú bíróságok eljárásainak értékelése alapján ilyen okszerűtlen vagy iratellenes következtetést nem látott. A Kúria a fegyelmi eljárás elmaradását kifogásoló felülvizsgálati kérelemrész vonatkozásában pedig arra mutatott rá, hogy az alsóbb fokú bíróságok eljárása során az indítványozó nem kifogásolta, így a bíróságok nem vizsgálták e kérdést. Felülvizsgálati eljárásban ugyanakkor nem lehet olyan új körülményre hivatkozni, amely az alapul szolgáló perben nem szerepelt. Mindezeknek megfelelően a Kúria döntése szerint az alsóbb fokú bíróság a bizonyítékok helyes és okszerű értékelésével hozta meg döntését (erről lásd: Kúria Mfv.II.10.313/2013/7. sorszámú ítéletének 9–11. oldalait).
- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ra alapítva elsődlegesen azt állítja, hogy a Kúria ítélete nincs összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból fakadó egyes részjogosítványokkal. Így az indítványozói álláspont szerint a bírói döntés egyfelől sérti a tisztességes eljárásból kibomló indokolt bírói döntéshez fűződő jogot.

E körben az indítványozó arra hivatkozik, hogy a bíróság nem teljesítette az eljárási törvényben előírt tényállás felderítésére, valamint a bizonyítékok okszerű mérlegelésére vonatkozó kötelezettségeit. Ezen kívül az indítványozó itt hivatkozik arra, hogy az ügyben eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő „fegyverek egyenlőségének” alkotmányos elvét. Erdemi okfejtésében az indítványozó részletesen előadja, hogy az eljáró perbíróságok számos bizonyítási indítványát figyelmen kívül hagyták, illetve egyes bizonyítékoknak nem tulajdonítottak kellő bizonyító erőt. Másfelől az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményének sérelmét abban látja, hogy a peres ügyben eljáró bíróságok nem tartották meg az ésszerű határidőben történő eljárás alaptörvénybeli követelményét, hiszen a peres eljárást több mint hét év alatt fejezték be.

- [7] Az indítványozó emellett az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint az Alaptörvény XVII. cikk (1) és (2) bekezdéseit megjelölve hivatkozik a munka és foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapvető jogának sérelmére. E körben az indítványozó érdemi okfejtésében előadja, hogy a munkáltató a vezetői megbízását fegyelmi eljárás lefolytatásának hiányában vonta vissza. Az indítványozó olvasatában azonban a munkáltató kizárólag fegyelmi eljárás alapján és az abban érvényesülő garanciális szabályok megtartása mellett alkalmazhatta volna a kifogásolt munkáltatói intézkedést. Álláspontja értelmében az intézkedést megelőző fegyelmi eljárás hiányában a bíróság nem is vizsgálhatta volna a vezetői megbízás visszavonását igazoló indokok valóságát és okszerűségét. Az indítványozó panasz szerint mindez sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, valamint az Alaptörvény XVII. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt szabályokat.
- [8] Az indítványozó végül hivatkozik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított jogegyenlőség alaptörvénybeli elvére is. Erdemi okfejtése szerint a bíróság „az egyenlő munkáért egyenlő bér” elvét megsértve figyelmen kívül hagyta, hogy míg a munkáltató az indítványozótól megvonta az illetménykiegészítést, addig a hasonló munkakörben dolgozó és hasonló feladatokat ellátó munkatársak illetménykiegészítésben részesülnek.
- [9] Mindezek alapján az indítványozó kezdeményezi a kifogásolt kúriai döntés, valamint e döntéssel felülvizsgált alsóbb fokú bírósági ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 26–27. §§-ban, illetve az Abtv. 29–31. §§-ban előírt tartalmi természetű befogadhatósági feltételeknek.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. § a) pontja, illetve az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben nyújt lehetőséget, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó alkotmányjogi panasz hivatkozik az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésében foglalt szabály sérelmére. Az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson. Minthogy a hivatkozott alaptörvénybeli szabály nem jogot biztosít, hanem államcélról, közösségi értékről, illetve nemzetgazdasági szervező elvről rendelkezik, így az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek {korábban lásd: 3146/2013. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [12] 3.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezésével. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint a jogegyenlőség klauzulája azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy a közhatalmat gyakorlók valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának ebben a részében a dékáni hivatal munkavállalói közötti jövedelemkülönbségeket sérelmezi. A támadott bírói döntés azonban egy egyedi ügyben alkalmazott munkáltatói intézkedés jogellenességét vizsgálta. Ebből következően az indítványozó e körben nem ad elő olyan indokolást, amelyből kitűnne, hogy a kifogásolt bírói döntés miért sérti a jogegyenlőségi klauzulát {korábban lásd: 3183/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [13] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XVII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmére is, amely a kollektív jellegű munkaügyi jogokat ismeri el, így többek között az érdekvédelmi szervezetek alakításának jogát. Ezen kívül az Alaptörvény e szabályai jogot biztosítanak a sztrájkhoz. Az indítványozó alkotmányjogi panasz e kollektív jellegű munkaügyi jogok sérelmével összefüggésben azonban indokolást nem tartalmaz. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megkívánt befogadhatósági követelménynek.

- [14] 3.3. Az Abtv. 27. § b) pontja értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére akkor van lehetőség, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó azért hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert ésszerű határidőben történő eljárás követelményének megsértésére, mert a per indokolatlanul hosszú ideig, több mint hét évig tartott. Korábbi döntéseit felidézve az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e kifogásával összefüggésben arra mutat rá, hogy a polgári peres eljárások elhúzódásának, így az alkotmányjogi panaszban nevesített eljárási mulasztások sikeres megakadályozásához elsődlegesen a polgári eljárásjogban ismert kifogás jogintézménye szolgál {lásd: a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 114/A–114/B. §§, illetve 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az indítványozó azonban a polgári eljárásjogi szabályokban biztosított jogorvoslati lehetőségét nem merítette ki, így alkotmányjogi panasz e körben nem felel meg az Abtv. 27. § b) pontja szerinti befogadhatósági követelménynek {lásd: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [15] 3.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így kimerülésüket az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] 3.4.1. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert indokolt bírói döntéshez fűződő jog sérelmére. Ezt az alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Határozatának indokolásában az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszere elismeri az indokolt bírói döntéshez fűződő alapvető jogot is. Ezen alapvető jog minimális elvárása, hogy a bíróságok az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően az ügyben szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, kérelmeit kellő alapossággal megvizsgálják, és ennek értékeléséről határozatukban számot is adjanak {erről lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}. Mindebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {hasonlóan lásd: 3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7], illetve 3199/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [17] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított munka és foglalkozás szabad megválasztásának jogára is. E körben az indítványozó azt adja elő, hogy a fegyelmi eljárás mellőzésével alkalmazott fegyelmi büntetés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert alapvető jogot. Jelen ügyben ugyanakkor a munkáltató az indítványozó vezetői megbízását nem fegyelmi eljárás során alkalmazott fegyelmi büntetés eredményeként vonta vissza, hanem a Kjt. 23. § (4) bekezdésében biztosított munkáltatói jogkörében intézkedett. Az Alkotmánybíróság ebből következően megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással megjelölt alkotmányjogi kérdés a jelen ügygel összefüggésben nem értékelhető alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként.
- [18] 3.4.2. Az Abtv. 29. § szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának másik feltétele, hogy olyan alkotmányossági kifogást tartalmazzon, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta. Az Alkotmánybíróság e feltétellel összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; majd megerősítette: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [54]}. Az Alkotmánybíróság így a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben és az elfogadott nemzetközi emberi jogi egyezményekben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]; majd később: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Ebből az is következik, hogy az Alkotmánybíróság a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének ismételt felülvizsgálatára már nem rendelkezik felhatalmazással {erről elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; legutoljára megerősítette: 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság így mindaddig tartózkodik a bizonyítékok értékelésének felülvizsgálatától, amíg a bizonyíték értékelése Alaptörvényben biztosított jogot nem sért {lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában

megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {erről elvi jelenőséggel lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; munkaügyi jogvitával kapcsolatban lásd többek között: 3052/2013 (II. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3056/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; illetve 3228/2014. (IX. 22.) AB végzés Indokolás [8]}.

- [19] Az indítványozó jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panaszának abban a részében, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből kiolvasható indokolt bírói döntéshez fűződő jog sérelmére hivatkozik, lényegét tekintve a bizonyítékok bírói értékelését, mérlegelését, illetve a tényállás megállapításának helytállóságát vitatja. Az indítványozó ismételen kétségbe vonja az egyes bizonyítékok bizonyító erejét, a bizonyítékok okszerű mérlegelését, valamint ezen kívül állítása szerint a tényállás felderítetlen. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát tehát a bizonyítékok újbóli értékelésére, illetve további bizonyítékok beszerzésére és mérlegelésére irányul. Az Alkotmánybíróság fentiekben hivatkozott következetes álláspontja értelmében az ítélkező bíróság bizonyítékértékelési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje. Ennek felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a bíróság bizonyítékértékelése pontosan körülírt, Alaptörvényben védelmezett jogot nem sért {lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55], vagy 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ilyen jellegű alaptörvény-ellenességet ugyanakkor nem jelölt meg. A tisztességes eljárás követelményei között elismert indokolt bírói döntés hiánya körében megnevezett okszerűtlen bizonyítékértékelés, illetve tényállás megállapítási hiányosság önmagában nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét {munkaügyi jogvitával összefüggésben lásd többek között: 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [18]; legutóbb: 3272/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [20] Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert munkához és foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jog sérelmére is azzal összefüggésben, hogy a munkáltató fegyelmi eljárás mellőzésével fegyelmi büntetesként vezetői megbízását nem vonhatta volna vissza. Az indítványozó e körben azért támadja az eljáró bíróságok döntéseit, mert a fegyelmi eljárás elmulasztása lényeges jogait sértette, amelyet az eljáró bíróságok nem orvosoltak. Jelen ügyben azonban a munkáltató a Kjt. 23. § (4) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva intézkedett a vezetői megbízás visszavonása felől. Az Alkotmánybíróság ebből következően arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alkotmányjogi panaszban megjelölt alaptörvény-ellenesség kételye nem merül fel, így az állított alaptörvény-ellenesség nem is befolyásolhatta érdemben a kifogásolt bírói döntést.
- [21] 3.4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, részben az Abtv. 27. § b) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), e) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1215/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.709/2013/3. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.927/2012/5. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 19.P.27.980/2010/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és ezen bírói ítéletek megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozó 2014. március 21-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerint a törvényes határidő alatt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az elsőfokú bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a per alperese) a Budapest, Mester utca 71–79. számú lakásszövetkezetben tulajdonos. A lakásszövetkezet igazgatóságának elnöke az I. rendű felperes, tagjai a II. és III. rendű felperesek. Az indítványozó több esetben erőteljesen kritizálta a felperesek tevékenységét. Ennek során bírálathoz fordult a lakásszövetkezet vagyonaival való gazdálkodást, az egyik közgyűlésen hozott határozatok és a közgyűlésen szavazásra jogosító meghatalmazások érvényességét. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 19.P.27.980/2010/10. számú ítélete megállapította, hogy az indítványozó 2010. február 17-én kelt körlevélben, a 2010. június 18-i lakásszövetkezeti közgyűlésen, valamint a 2010. szeptember 14-i keltű „Határozat” elnevezésű iratában megalapozatlanul állította, hogy a lakásszövetkezet igazgatóságának tagjai (I., II. rendű felperesek) által a közgyűlési szavazásra harmadik személyt feljogosító, általuk tanúként aláírt meghatalmazásokat csalárd módon (ígéretessel, fenyegetéssel) szerezték meg és azok érvénytelenek, megsértette az I.-II. rendű felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.
- [3] A bíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó azzal, hogy a 2010. február 17-i levelében, valamint a 2010. szeptember 14-i keltű „Határozat” elnevezésű iratában és a 2010. október 5-i lakásszövetkezeti közgyűlésen megalapozatlanul állította, hogy a 2010. február 5-i lakásszövetkezeti közgyűlés határozatai azért érvénytelenek, mert a jegyzőkönyvet ő hitelesítőként nem írta alá, megsértette az I., II., III. rendű felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.
- [4] Azt is megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az indítványozó azzal, hogy a 2010. szeptember 14-i keltű „Határozat” elnevezésű iratában és a 2010. október 5-i lakásszövetkezeti közgyűlésen annak valótlan állításával, hogy az I.-II.-III. rendű felperesek az igazgatóság tagjai (a lakásszövetkezet tisztségviselőiként) törvénytelenül, vagy akár bűncselekményt elkövetve gazdálkodnának a lakásszövetkezet vagyonaival, megsértette az I., II., III. rendű felperesek jóhírnév és becsület védelméhez fűződő személyiségi jogait. A bíróság a további jogsértéstől az indítványozót eltiltotta, az indítványozót nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte, valamint rendelkezett a perköltség viseléséről.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában – egyebek mellett – megállapította, hogy a felpereseknek mint lakásszövetkezeti tisztségviselőknél tisztában kellett lenniük azzal, hogy e tisztség betöltésével egy bizonyos fokozott kritizálhatóságot vállaltak, továbbá, hogy ebben a körben egyfajta kisebb hatókörű közszerrepléről van szó. Az ítélet jogi indokolása kifejezetten hivatkozik a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakra.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett részét részben megváltoztatta és az elsőfokú ítélet rendelkező részének az első és második részében megállapított jogsértés helyett azt állapította meg, hogy az indítványozó azzal, hogy a 2010. június 18-i lakásszövetkezeti közgyűlésen, a 2010. júliusában kelt körlevélben, valamint a 2010. szeptember 14-én kelt „Határozat” elnevezésű iratában megalapozatlanul állította, hogy a Mester u. 71–79. szám alatti Lakásszövetkezet igazgatóságának tagjai (I.–II. rendű felperesek) által a közgyűlési szavazásra harmadik személyt feljogosító, általuk tanúként aláírt meghatalmazásokat befolyással,

ígérgetéssel, fenyegetéssel, etikátlan eszközökkel szerezték meg, megsértette az I. rendű és a II. rendű felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

- [7] A Fővárosi Ítéltábla megállapította továbbá, hogy az indítványozó azzal, hogy a 2010. február 17-i levelében, valamint a 2010. szeptember 14-i keltű „Határozat” elnevezésű iratában és a 2010. október 5-i lakásszövetkezeti közgyűlésen megalapozatlanul állította, hogy a 2010. február 5-i lakásszövetkezeti közgyűlés határozatai érvénytelenek, mert a közgyűlés jegyzőkönyve nem került hitelesítésre, megsértette az I.–III. rendű felperesek jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével túlnyomórészt egyetértett. A másodfokú bíróság szerint a felperesek nem közszereplők, hanem olyan közösség érdekében eljáró személyek, akik az adott tulajdonosi közösség érdekében vállalták tevékenységüket, így e körben kifejtett magatartásuk, a lakásszövetkezet működéssel, gazdálkodásával, a pénzfelhasználással kapcsolatos tevékenységük fokozottabban kritizálható. Az indítványozó a felperesek által sérelmezett közléseivel nem csupán a szabálytalanságokra hívta fel a figyelmet, hanem csalás, azaz bűncselekmény elkövetését állította.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Pfv.IV.20.709/2013/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a 2010. február 5-i lakásszövetkezeti közgyűlés határozatainak érvénytelenségére vonatkozó közléssel a jogsértés megállapítása iránt előterjesztett keresetet elutasította, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [9] Az ügyben eljáró bíróságok a pert a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdése, 7. § (1) bekezdése, 8. § (1) bekezdése, 57. § (1) bekezdése 59. § (1) bekezdése, 61. § (1)–(2) bekezdése, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (Emberi Jogok Európai Egyezménye) 10. cikk 1. és 2. pontja, az 1976. évi 8. számú törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikk 1. és 2. bekezdése, az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB határozata, a 36/1994. (VI. 24.) AB határozata, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 75. § (1) bekezdése, 76. §-a, 78. § (1)–(2) alapján bírálta el. Az ítélet meghozatala során figyelembe vették a Legfelsőbb Bíróság által e tárgykörben is alkalmazandó PK 12. számú és PK 13. számú kollégiumi állásfoglalásban írtakat is.
- [10] A Kúria ítélet-kiadmányán – mint szavazó bíró – szerepel egy bíró neve, aki az ügyben első fokon eljáró. Az Alkotmánybíróság a Kúriától beszerezte a felülvizsgálati eljárás tárgyalási jegyzőkönyvének hiteles másolatát. Ebből megállapítható, hogy a Kúria indítvánnyal támadott ítéletének meghozatalában a kiadmányban említett bíró nem vett részt.
- [11] 2. Az indítványozó a 2014. február 11-én kelt alkotmányjogi panaszában, valamint annak 2014. május 27-én kelt kiegészítésében kifejtett álláspontja szerint a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete, valamint az első- és másodfokú ítélet az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Jogi környezetként – e vonatkozásban konkrét alaptörvény-sértésre hivatkozás nélkül – utal még az Alaptörvény Q cikk (2)–(3) bekezdésére és az I. cikk (3) bekezdésére is az indítványozó.
- [12] Az indítványozó a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben indokolásul előadja, hogy a felperesek kötelesek voltak túrni a bírálatot és kritikát, mert mint lakásszövetkezeti tisztségviselők kisebb hatókörű közszereplést vállaltak, továbbá, a lakásszövetkezet belső ügyei egyfajta korlátozottan értelmezett közügyeknek minősülnek. Az indítványozó szerint – mindezek miatt – utalással a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatra, a 7/2014. (III. 7.) AB határozatra és a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatra – a felperesek fokozottan kritizálhatók. Az indítványozó véleménynyilvánítási szabadsága csorbulna, ha jogi szankcióval sújtanák a szabad véleménynyilvánítását. Okfejtése alátámasztására részletesen idéz a vonatkozó alkotmánybírói határozatokból.
- [13] Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy állításainak jogosságát a bíróságok semelyik fokon nem vizsgálták mélységükben, ezzel nem bizonyosodtak meg az indítványozó jogszerűségi kétfelvetésének indokoltságáról. Az indítványozó különösen aggályosnak tartja, hogy csak az igazgatóság egyik tagjának átadott „Határozat” elnevezésű iratban foglaltak miatt is megállapították a jogsértést. Állítása szerint a „Határozat” nem került nyilvánosságra, illetve ha azt esetlegesen mások is megismerték, arról a levél címzettje tehet.
- [14] Az indítvány-kiegészítés 8. pontjában pedig az indítványozó a kúriai ítélet ténymegállapítását vitatja.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog – ezen belül a pártatlan bírósághoz való jog – sérelmét is állítja az indítványozó. Előadja, hogy a felülvizsgálati eljárás során megtartott

tárgyaláson az egyik bíró nem vett részt. Azonban a kúriai ítéleten szerepel az aláírása. Ezért nem lehet kizárni annak lehetőségét, hogy az ítélet írásba foglalásában a bíró részt vett.

- [16] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [17] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A jelen ügyben egyik feltétel megléte sem állapítható meg.
- [18] A véleménynyilvánítás szabadsága körében a bírósági iratok tartalma alapján megállapítható az, hogy a bíróságok az ügyet az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban kifogásoltak szerint, a vonatkozó nemzetközi egyezmények és az Alkotmánybíróság határozatai figyelembe-vételével, azokat alkalmazva bírálták el. Az is megállapítható, hogy a bíróságok az ügy eldöntése során – az indítványozó álláspontjának megfelelően – arra a jogi álláspontra helyezkedtek, hogy a felperesek a lakásszövetkezetben vállalt tisztséggel egyfajta kisebb hatókörű közszereplést vállaltak, tehát fokozottabban kötelesek tűrni a kritikát.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, amely az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja szerint a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára {ld. pl. 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. A tényállás megállapítása és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélése, mérlegelése a rendes bíróságok feladata {ld. pl. 3359/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3365/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz nem a Kúria ítéletében foglalt jogértelmezést, hanem az ügyben felmerült tények értékelését vitatja. Az indítvány valójában arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a felmerült konkrét körülmények újbóli mérlegelésével állapítsa meg, hogy a felperesek teljes körűen kötelesek voltak-e tűrni az alperes által tett, a per tárgyát képező összes megnyilatkozását.
- [21] Az alkotmányjogi panaszban előadottakkal szemben megállapítható, hogy a bíróságok ítélete nem tartalmaz alaptörvény-ellenes értelmezést. A bírói döntések az ügy valamennyi körülményének mérlegelésével jutottak arra a következtésre, hogy a konkrét esetekben az indítványozó megsértette a felperesek személyiségi jogait.
- [22] Az ügyben eljáró bíróságok tehát nem valamely, az indítványban kifejtettektől eltérő jogértelmezés, hanem a megállapított tényállásnak az indítványozóétól eltérő értékelése alapján jutottak az ismertetett eredményre. E mérlegelés felülbírálatára azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [23] A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az ügyben fel sem merül, mert a bíró nem vett részt a felülvizsgálati eljárásban.
- [24] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/579/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.092/2014/6. számú ítéletével, a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.21.168/2012/9. számú ítéletével és a Szolnoki Munkaügyi Bíróság 3.M.388/2012/3. számú ítéletével összefüggésben ezen ítéletek nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, alaptörvény-ellenességének megállapítása és ezen bírói ítéletek megsemmisítése, valamint a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény – már nem hatályos – 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, továbbá a perben történő alkalmazási tilalmának megállapítása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozó 2014. július 24-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a törvényben előírt határidőn belül alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Adóigazgatóságnál határozatlan időre kinevezett kormánytisztviselőként dolgozott. A munkáltatói jogkör gyakorlója az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján indokolás nélküli felmentéssel 2011. május 15-i hatállyal megszüntette. Egyúttal az indítványozót a felmentési idő tartamára a munkavégzés alól felmentette. Az indítványozó a munkáltatójával korábban kötött, többször módosított tanulmányi szerződése szerint megállapodtak abban, hogy az indítványozó legkésőbb 2011. augusztus 1. napjáig megszerzi a felsőfokú végzettséget. A munkáltató a felmentéssel egyidejűleg az indítványozó tanulmányi szerződését is megszüntette.
- [3] Az indítványozó a munkáltató intézkedésével szemben munkaügyi pert kezdeményezett. A Szolnoki Munkaügyi Bíróság 3.M.388/2012/3. számú ítéletével – mely ítélet a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.21.168/2012/9. számú ítéletével 2013. április 4-én emelkedett jogerőre – az indítványozó keresetét elutasította. Az első- és másodfokú bíróság az ítéletét – egyebek mellett – a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontjára alapította. A törvényszék utalt arra az ítélete indokolásában, hogy amikor a munkáltató a felmentést az indítványozóval közölte, a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja még hatályban volt, mert a 8/2011. (II. 18.) AB határozat 2011. május 31-ei hatállyal semmisítette meg ezt a törvényi rendelkezést.
- [4] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria 2014. április 16-án kelt Mfv.I.10.092/2014/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása – egyebek mellett – megállapítja, hogy az indítványozó felmentésének közlése időpontjában a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkalmazható volt, ennek alapján az indítványozó indokolás nélküli felmentése nem volt jogszabályba ütköző.
- [5] A tanulmányi szerződés megszüntetésével kapcsolatban pedig megállapította a Kúria, hogy a tanulmányi szerződésben vállalt határidő előtti jogviszony megszüntetés nem rendeltetésellenes. A tanulmányi szerződésből adódóan a felmentésre figyelemmel a munkáltatónak és a munkavállalónak elszámolásra van lehetősége, de önmagában a tanulmányi szerződésben vállalt tanulmányi támogatás a jogviszony megszüntetésének nem lehet korlátja.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság folytassa le a Kjt. már hatálytalan 8. § (1) bekezdés *b*) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, valamint az eljárás tárgyát képező ügyekben történő alkalmazhatóságának vizsgálatát. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Mfv.I.10.092/2014/6. számú ítélete, a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.21.168/2012/9. számú ítélete, valamint a Szolnoki Munkaügyi Bíróság 3.M.388/2012/3. számú ítélete az – indítvány indokolásában hivatkozott – Alaptörvényben biztosított jogait sérti, nemzetközi

szerződésbe ütközik, az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapulnak. Mindezekre tekintettel kérte a bírói ítéletek megsemmisítését is.

- [7] Az indítványozó szerint az indítvánnyal támadott ítéletek azért alaptörvény-ellenesek, mert sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a T) cikk (3) bekezdését, mely kimondja, hogy jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel, a Q) cikk (2)–(3) cikkét, mely a magyar jognak a nemzetközi joggal való összhangját szabályozza, az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a XII. cikkben foglalt munkához való jogát, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdésbe foglalt jogorvoslati joghoz való jogát, a 25. cikket, mely a bírósági út szabályát rögzíti, valamint a 28. cikket, mely kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [8] Az indítványozó hivatkozott a Kjt. 8. § (1) bekezdését *pro futuro* hatállyal megsemmisítő 8/2011. (II. 18.) AB határozatra is. Álláspontja szerint azzal, hogy az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisítette meg a törvény rendelkezését, az Alkotmánybíróság „indirekt alkalmazási tilalmat” rendelt el. Szintén hivatkozott a 35/2011. (V. 6.) AB határozatra azzal összefüggésben, hogy a bíró, amennyiben alkotmányellenes jogszabályt kellene alkalmaznia, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. Ugyancsak hivatkozott a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatra is, mely ügyben az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. § (1) bekezdés alkalmazási tilalmának kimondása iránti bírói kezdeményezéseket elutasította. Az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság MK. 95. számú állásfoglalásának a régi Munka törvénykönyvéről szóló 4. §-ához fűzött indokolására is.
- [9] Az indítványozó arra is nyomatékkal utalt, hogy az ügyében alkalmazott Kjt. 8. § (1) bekezdése az Európai Unió Alapjogi Chartájába, az Európai Szociális Chartába és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 1. cikkébe, 6. cikk (1) bekezdésébe, 13. cikkébe, valamint az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkébe ütközik. Ez utóbbi körben hivatkozik az EJEB előtt folyamatban volt *K.M.C. kontra Magyarország* (19554/11), 2012. július 10., ügyre, valamint több, a Magyar Állam és a panaszosok között egyezséggel zárult ügyre.
- [10] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésére is, mely a bíróságok igazságszolgáltatási feladatait határozza meg. Az indítványozó szerint a Kúria azzal, hogy az Abtv. 25. §-a alapján – észelve a hivatkozott törvényi rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését – nem fordult az Alkotmánybírósághoz alkalmazási tilalom kimondása iránt, alaptörvény-ellenes határozatot hozott az indítványozó ügyében.
- [11] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [12] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29.–31. § szerinti feltételeket.
- [13] Az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság követelményeinek, mivel az Abtv. 29. § alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen esetben ilyen, az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.
- [14] Az indítványozó által kezdeményezett peres eljárás megindítása előtt hozta meg az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján a 8/2011. (II. 18.) AB határozatát (továbbiakban: Abh.), melyre a munkaügyi perben eljáró bíróságok hivatkoztak. Az Abh. – egyéb rendelkezések mellett – megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. A határozat meghozatalakor hatályban volt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 42. §-a alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés főszabályként a határozat közzétételét követő napon vesztette hatályát. A régi Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatta az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolta. A *pro futuro* megsemmisítés két előfeltétele, hogy a) a megalkotandó új jogszabály hatálybalépéséig biztosítható legyen a jogrend kiszámítható működése, továbbá, hogy b) az alkotmányellenes jogszabály időleges hatályban tartása kevesebb veszélyt jelent a jogrend épsége szempontjából, mint az azonnali megsemmisítés. [47/2003. (X27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 549–550.]
- [15] A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek a köztiszt-

viselő lemondására és felmentésére vonatkozó szabályok nem voltak alkalmazhatók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul maradt. Emiatt időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására. Ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve az Alkotmánybíróság 2011. május 31-i hatállyal *pro futuro* semmisítette meg, tehát a jogszabályi rendelkezés 2011. június 1. napjától hatálytalan. Ettől azonban meg kell különböztetni azt, hogy adott esetben a 2011. május 31. napja előtt létrejött jogviszonyokban a már megsemmisített jogszabályi rendelkezést alkalmazni kell.

- [16] A *pro futuro* megsemmisítés az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek vagy alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára, hacsak az Alkotmánybíróság az ügyre okot adó konkrét eset(ek)re alkalmazási tilalmat nem rendelt el. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróság az 1813/B/2010. AB végzésben (ABH 2011., 2936) egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróság törvényi felhatalmazással élve, az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását. Ez a döntés összhangban áll a régi Abtv. 27. §-ában foglaltakkal. Azzal, hogy az Alkotmánybíróság határozata a közzétételét követően mindenkire – így a jelen eljárás tárgyát képező perekben eljáró bíróságokra is – kötelező. Ezért a jelen esetben az, hogy az ügyben eljáró bíróságok – a 2011. május 31-je előtt létrejött jogviszony elbírálására – alkalmazták a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b)* pontját, nem vet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet vagy alaptörvény-ellenességet.
- [17] A *pro futuro* megsemmisítés lehetőségét a régi Abtv.-ben írtakkal lényegileg azonos módon szabályozza az Abtv. 45. § (4) bekezdése is. A *pro futuro* megsemmisítés oka a törvény szerint, ha azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. A *pro futuro* megsemmisítés régi Abtv.-ben, valamint az Abtv.-ben foglalt szabályait összevetve megállapítható, hogy a két szabályozás tartalmilag csaknem megegyezik egymással. Eszerint, ha az Abtv. hatályban léte alatt semmisít meg egy jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést *pro futuro* hatállyal az Alkotmánybíróság, az így megsemmisített jogszabályt annak hatályvesztése napjáig alkalmazni kell, csakúgy mint a régi Abtv. hatályban léte alatt *pro futuro* megsemmisített jogszabályt.
- [18] A jogszabály (jogszabályi rendelkezés) *pro futuro* megsemmisítése esetén sem a régi Abtv. nem tartalmazott, sem a hatályban lévő Abtv. nem tartalmaz arra nézve semmilyen rendelkezést, hogy a *pro futuro* megsemmisítésnél a megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) meghatározott ideig történő hatályban tartása alatt a már megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) csak a megsemmisítést kimondó határozatban közölt hatályban tartás okával (okaival) összhangban alkalmazható-e vagy sem. Mivel egyik Abtv. sem tartalmaz erre nézve kifejezett korlátozó rendelkezést, – mindkét törvény olyan általános fogalmakra hivatkozik, mint a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke, – ebből az következik, hogy ezen a területen az Alkotmánybíróság jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A *pro futuro* hatállyal megsemmisített jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában a *pro futuro* megsemmisítés meghatározott okától függetlenül, minden esetben alkalmazni kell, amíg a megsemmisített jogszabály hatályát nem veszti, hacsak az Alkotmánybíróság az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában másként nem rendelkezik.
- [19] Az alkotmányjogi panasszal összefüggésben meg kell vizsgálni azt a következő kérdést, hogy az alkotmányjogi panasz mikénti elbírálása függ-e attól, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntést az Abh. közzététele előtt vagy azután hozták-e, vagyis miért és hogyan kellett az adott, akkor még hatályban volt jogszabályi rendelkezést a bírónak még alkalmaznia.
- [20] Az Abh. közzététele előtt meghozott bírói ítéletek kapcsán a jogi helyzet megítélésénél abból kell kiindulni, hogy a bírónak kötelező volt a Kjt. rendelkezéseit alkalmazni, mert az Országgyűlés által elfogadott és hatályba léptetett jogszabályról volt szó. De az Abh. közzététele után az adott esetben szintén köteles volt a bíró a perben a már megsemmisített Kjt. 8. (1) bekezdését alkalmazni. {3045/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [21]}
- [21] Az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek – egyebek mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikket, a Q) cikk (2)–(3) bekezdését, 25. cikkét, valamint a 28. cikket.
- [22] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság-jogbiztonság klauzula, melyre csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás esetén lehet hivatkozni alkotmányjogi panasz eljárásban. {3062/2012.

- (VII. 26.) AB határozat, Indoklás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panasz a jogállami jogbiztonság sérelmére nem alapítható, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [23] A T) cikk a jogalkotásra vonatkozó általános szabályokat határozza meg, az Alaptörvény 25. cikke a bírósági út szabályaira és a bírósági szervezet egyes kérdéseire vonatkozik. A 28. cikk pedig a bíróságok jogértelmezésére irányadó szabályokról rendelkezik.
- [24] Az indítványozó által az indítványában megjelölt – és előbb ismertetett – alaptörvényi rendelkezésekre, mivel nem az Alaptörvényben biztosított alapjogokat szabályoznak, alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [25] A Q) cikk (2)–(3) bekezdése pedig a nemzetközi jog és a magyar jog összhangja megteremtésének kötelezettségét, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak elfogadását, és a más nemzetközi jogi jogforrások jogszabályban történő kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmazza. Jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti eljárás kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult az indítványozó, mert azt csak az Abtv.-ben felsorolt személyek kezdeményezhetik. Tehát az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére alapított indítvány nem jogosulttól származik, ezért az indítványt ebben a részében is azt vissza kellett utasítani az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [26] Az indítványozó az alapjogok közül hivatkozott a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogra, a XII. cikkben foglalt munkához való jogra, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogra, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogra és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslat-hoz való jogra.
- [27] Az indítványban előadott ezen alkotmánysértéseket az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már elbírálta.
- [28] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1337/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.084/2014/5. számú ítéletével, a Kaposvári Törvényszék 3.Mf.20.322/2012/3. számú ítéletével és a Kaposvári Munkaügyi Bíróság 3.M.220/2011/17. számú ítéletével összefüggésben ezen ítéletek nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, alaptörvény-ellenességének megállapítása és ezen bírói ítéletek megsemmisítése, valamint a kormánytisztviselők jogállásáról

szóló 2010. évi LVIII. törvény – már nem hatályos – 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, továbbá a perben történő alkalmazási tilalmának megállapítása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozó 2014. augusztus 29-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a törvényben előírt határidőn belül alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó 2002. szeptember 9-étől állt jogviszonyban az alapperesével, illetőleg annak jogelődével. A Somogy Megyei Igazgatóság Államháztartási Irodájának a Felülvizsgálati és Ellenőrzési Osztályán vezető-főtanácsosként felülvizsgálati referensi munkakörben végezte tevékenységét. Az indítványozó jogviszonya 2010. július 6-ai hatállyal a törvény erejénél fogva kormánytisztviselői jogviszonnyá alakult át. A munkáltató 2011. január 31-én az indítványozóval szemben fegyelmi eljárást indított arra hivatkozással, hogy a közszolgálati jogviszonyából eredő kötelezettségét vétkesen megszegte, melyet az összeférhetetlenség írásbeli bejelentésének elmulasztásával valósított meg. A vizsgálat lefolytatása után a munkáltatói jogkört gyakorló igazgató 2011. február 15-én az indítványozóval szembeni fegyelmi eljárást megszüntette arra hivatkozással, hogy a meghallgatása során a kérdések tisztázásra kerültek, így a fegyelmi eljárásnak nem volt oka.
- [3] 2011. február 9-én az alperes a Somogy Megyei Igazgatóságon 2011. június 30-áig megvalósítandó 139 fős létszám elérésére intézkedési tervet dolgozott ki, amely szerint 2011. március 31-ig 2 fő jogviszonyát kell megszüntetni a kincstár Somogy Megyei Igazgatóságán. Az indítványozó 2011. januárjában két alkalommal találkozott a megyei kormány megbízottal, továbbá az egyik államtitkárral, melynek során szóba került az is, hogy az indítványozó esetlegesen osztályvezetői szintű feladatok ellátására is alkalmas. Az Államháztartási Iroda Felülvizsgálati és Ellenőrzési Osztályára vezetőként 2011. január 1-ei visszamenőleges hatállyal végül nem az indítványozó, hanem más személy került kinevezésre.
- [4] A munkáltató az indítványozó jogviszonyát a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján 2011. március 23-án kelt határozatával indokolás nélküli felmentéssel megszüntette.
- [5] Az indítványozó a munkáltató intézkedésével szemben munkaügyi pert kezdeményezett. Keresetében a munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítását és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte, kormánytisztviselői jogviszonya helyreállításának mellőzése mellett. Az indítványozó a perben hivatkozott arra, hogy a Ktjt. 8. § (1) bekezdését az Alkotmánybíróság megsemmisítette, tehát azt a munkáltató nem alkalmazhatta volna. A Kaposvári Munkaügyi Bíróság 2012. január 24-én kelt 3.220/2011/17. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. A bíróság álláspontja szerint, miután az Alkotmánybíróság a Ktjt. 8. § (1) bekezdését 2011. május 31-ei *pro futuro* hatállyal semmisítette meg, az alperes a már megsemmisített, de a *pro futuro* hatályvesztés elrendelése miatt még hatályban volt jogszabály alapján volt köteles eljárni az indítványozó ügyében. A bíróság szerint a munkáltató nem sértette meg a rendeltetésszerű joggyakorlás elvét sem a felmentéshez való joga gyakorlása során figyelemmel arra, hogy egy olyan jogszabályi rendelkezés alapján intézkedett, amely a felmentés időpontjában alkalmazható és hatályos volt. A bíróság nem állapított meg rendeltetésellenes joggyakorlást a munkáltató részéről egyéb kérdésekben sem.
- [6] A munkaügyi bíróság ítélete ellen az indítványozó élt fellebbezéssel. A Kaposvári Törvényszék 2012. április 26-án kelt 3.Mf.20.322/2012/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint az indítványozó nem vitatta, hogy a felmentése időpontjában hatályos Ktjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a kormánytisztviselői jogviszonya indokolás nélküli felmentéssel történő megszüntetésének még helye volt, figyelemmel a 8/2011. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is. A perben az átszervezés, illetve létszámcsökkentés tényét nem kellett vizsgálni. A törvényszék szerint a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy a munkáltató rendeltetésellenesen járt el a felmentése során. Az indítványozó ezt a perben nem tudta bizonyítani.
- [7] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria 2014. május 28-án kelt Mfv.I.10.084/2014/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása megállapítja, hogy az indítványozó felmentésének közlése időpontjában a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alkalmazható volt, ennek alapján az indítványozó indokolás nélküli felmentése nem volt jogszabályba ütköző. A Kúria álláspontja

szerint a másodfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy az átszervezés, illetve a létszámcsökkentés megvalósulását nem kellett vizsgálni, mert a felmentésnek indokolást nem kellett tartalmaznia. Azt, hogy az alperes rendeltetésellenesen járt el, az indítványozónak kellett bizonyítania, aki ezt nem tudta a perben bizonyítani.

- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság folytassa le a Kjt. már hatálytalan 8. § (1) bekezdés *b*) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, valamint az eljárás tárgyát képező ügyekben történő alkalmazhatóságának vizsgálatát. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Mfv.I.10.084/2014/5. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 3.Mf.20.322/2012/3. számú ítélete, valamint a Kaposvári Munkaügyi Bíróság 3.M.220/2011/17. számú ítélete az – indítvány indokolásában hivatkozott – Alaptörvényben biztosított jogait sérti, nemzetközi szerződésbe ütközik, az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapulnak. Mindezekre tekintettel kérte a bírói ítéletek megsemmisítését is.
- [9] Az indítványozó szerint az indítvánnyal támadott ítéletek azért alaptörvény-ellenesek, mert sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a T) cikk (3) bekezdését, mely kimondja, hogy jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel, a Q) cikk (2)–(3) cikkét, mely a magyar jognak a nemzetközi joggal való összhangját szabályozza, az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a XII. cikkben foglalt munkához való jogát, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdésbe foglalt jogorvoslati joghoz való jogát, valamint a 28. cikket, mely kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [10] Az indítványozó hivatkozott a Kjt. 8. § (1) bekezdését *pro futuro* hatállyal megsemmisítő 8/2011. (II. 18.) AB határozatra is. Álláspontja szerint azzal, hogy az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisítette meg a törvény rendelkezését, az Alkotmánybíróság „indirekt alkalmazási tilalmat” rendelt el. Szintén hivatkozott a 35/2011. (V. 6.) AB határozatra azzal összefüggésben, hogy a bíró, amennyiben alkotmányellenes jogszabályt kellene alkalmaznia, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. Ugyancsak hivatkozott a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatra is, mely ügyben az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. § (1) bekezdés alkalmazási tilalmának kimondása iránti bírói kezdeményezéseket elutasította. Az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság MK. 95. számú állásfoglalásának a régi Munka törvénykönyvéről szóló 4. §-ához fűzött indokolására is.
- [11] Az indítványozó arra is nyomatékkal utalt, hogy az ügyében alkalmazott Kjt. 8. § (1) bekezdése az Emberi Jogok Európai Egyezményének 1. cikkébe, 6. cikk (1) bekezdésébe, 13. cikkébe ütközik. Ez utóbbi körben hivatkozik az EJEB előtt folyamatban volt *K.M.C. kontra Magyarország* (19554/11), 2012. július 10., ügyre, valamint több, a Magyar Állam és a panaszosok között egyezséggel zárult ügyre.
- [12] Az indítványozó szerint a Kúria azzal, hogy az Abtv. 25. §-a alapján – észlelve a hivatkozott törvényi rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését – nem fordult az Alkotmánybírósághoz alkalmazási tilalom kimondása iránt, alaptörvény-ellenes határozatot hozott az indítványozó ügyében.
- [13] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] Az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság követelményeinek, mivel az Abtv. 29. § alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen esetben ilyen, az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.
- [16] Az indítványozó által megindított perben az elsőfokú ítélet meghozatala előtt hozta meg az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján a 8/2011. (II. 18.) AB határozatát (továbbiakban: Abh.), melyre a munkaügyi perben eljáró bíróságok hivatkoztak. Az Abh. – egyéb rendelkezések mellett – megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. A határozat meghozatalakor hatályban volt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 42. §-a alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés főszabályként a határozat közzétételét követő napon veszítette hatályát. A régi Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatta az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező külö-

nösen fontos érdeke indokolta. A *pro futuro* megsemmisítés két előfeltétele, hogy a) a megalkotandó új jogszabály hatálybalépéséig biztosítható legyen a jogrend kiszámítható működése, továbbá, hogy b) az alkotmányellenes jogszabály időleges hatályban tartása kevesebb veszélyt jelent a jogrend épsége szempontjából, mint az azonnali megsemmisítés. [47/2003. (X. 27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 549–550.]

- [17] A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó szabályok nem voltak alkalmazhatók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul maradt. Emiatt időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására. Ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve az Alkotmánybíróság 2011. május 31-i hatállyal *pro futuro* semmisítette meg, tehát a jogszabályi rendelkezés 2011. június 1. napjától hatálytalan. Ettől azonban meg kell különböztetni azt, hogy adott esetben a 2011. május 31. napja előtt létrejött jogviszonyokban a már megsemmisített jogszabályi rendelkezést alkalmazni kell.
- [18] A *pro futuro* megsemmisítés az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek vagy alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára, hacsak az Alkotmánybíróság az ügyre okot adó konkrét eset(ek)re alkalmazási tilalmat nem rendelt el. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróság az 1813/B/2010. AB végzésben (ABH 2011., 2936) egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróság törvényi felhatalmazással élve, az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását. Ez a döntés összhangban áll a régi Abtv. 27. §-ában foglaltakkal. Azzal, hogy az Alkotmánybíróság határozata a közzétételét követően mindenkire – így a jelen eljárás tárgyát képező perekben eljáró bíróságokra is – kötelező. Ezért a jelen esetben az, hogy az ügyben eljáró bíróságok – a 2011. május 31-je előtt létrejött jogviszony elbírálására – alkalmazták a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b)* pontját, nem vet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet vagy alaptörvény-ellenességet.
- [19] A *pro futuro* megsemmisítés lehetőségét a régi Abtv.-ben írtakkal lényegileg azonos módon szabályozza az Abtv. 45. § (4) bekezdése is. A *pro futuro* megsemmisítés oka a törvény szerint, ha azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. A *pro futuro* megsemmisítés régi Abtv.-ben, valamint az Abtv.-ben foglalt szabályait összevetve megállapítható, hogy a két szabályozás tartalmilag csaknem megegyezik egymással. Eszerint, ha az Abtv. hatályban léte alatt semmisít meg egy jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést *pro futuro* hatállyal az Alkotmánybíróság, az így megsemmisített jogszabályt annak hatályvesztése napjáig alkalmazni kell, csakúgy mint a régi Abtv. hatályban léte alatt *pro futuro* megsemmisített jogszabályt.
- [20] A jogszabály (jogszabályi rendelkezés) *pro futuro* megsemmisítése esetén sem a régi Abtv. nem tartalmazott, sem a hatályban lévő Abtv. nem tartalmaz arra nézve semmilyen rendelkezést, hogy a *pro futuro* megsemmisítésnél a megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) meghatározott ideig történő hatályban tartása alatt a már megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) csak a megsemmisítést kimondó határozatban közölt hatályban tartás okával (okaival) összhangban alkalmazható-e vagy sem. Mivel egyik Abtv. sem tartalmaz erre nézve kifejezett korlátozó rendelkezést, – mindkét törvény olyan általános fogalmakra hivatkozik, mint a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke, – ebből az következik, hogy ezen a területen az Alkotmánybíróság jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A *pro futuro* hatállyal megsemmisített jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában a *pro futuro* megsemmisítés meghatározott okától függetlenül, minden esetben alkalmazni kell, amíg a megsemmisített jogszabály hatályát nem veszti, hacsak az Alkotmánybíróság az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában másként nem rendelkezik.
- [21] Az alkotmányjogi panasszal összefüggésben meg kell vizsgálni azt a következő kérdést, hogy az alkotmányjogi panasz mikénti elbírálása függ-e attól, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntést az Abh. közzététele előtt vagy azután hozták-e, vagyis miért és hogyan kellett az adott, akkor még hatályban volt jogszabályi rendelkezést a bírónak még alkalmaznia.
- [22] Az Abh. közzététele előtt meghozott bírói ítéletek kapcsán a jogi helyzet megítélésénél abból kell kiindulni, hogy a bírónak kötelező volt a Kjt. rendelkezéseit alkalmazni, mert az Országgyűlés által elfogadott és hatályba léptetett jogszabályról volt szó. De az Abh. közzététele után az adott esetben szintén köteles volt a bíró a perben a már megsemmisített Kjt. 8. (1) bekezdését alkalmazni. {3045/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [21]}

- [23] Az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek – egyebek mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikket, a Q) cikk (2)–(3) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [24] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság-jogbiztonság klauzula, melyre csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás esetén lehet hivatkozni alkotmányjogi panasz eljárásban. {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indoklás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panasz a jogállami jogbiztonság sérelmére nem alapítható, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [25] A T) cikk a jogalkotásra vonatkozó általános szabályokat határozza meg, a 28. cikk pedig a bíróságok jogértelmezésére irányadó szabályokról rendelkezik.
- [26] Az indítványozó által az indítványában megjelölt – és előbb ismertetett – alaptörvényi rendelkezésekre, mivel nem az Alaptörvényben biztosított alapjogokat szabályoznak, alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [27] A Q) cikk (2)–(3) bekezdése pedig a nemzetközi jog és a magyar jog összhangja megteremtésének kötelezettségét, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak elfogadását, és a más nemzetközi jogi jogforrások jogszabályban történő kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmazza. Jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti eljárás kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult az indítványozó, mert azt csak az Abtv.-ben felsorolt személyek kezdeményezhetik. Tehát az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére alapított indítvány nem jogosulttól származik, ezért az indítványt ebben a részében is azt vissza kellett utasítani az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [28] Az indítványozó az alapjogok közül hivatkozott a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogra, a XII. cikkben foglalt munkához való jogra, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogra, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogra és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslat-hoz való jogra.
- [29] Az indítványban előadott ezen alkotmánysértéseket az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már elbírálta.
- [30] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1464/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3019/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.087/2014/7. számú ítéletével összefüggésben ezen ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítása, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása és az ítélet megsemmisítése, valamint a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény – már hatálytalan – 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, továbbá a perben történő alkalmazási tilalmának megállapítása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozó 2014. szeptember 24-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a törvényben előírt határidőn belül alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó 2009. október 15. napjától tanácsosi besorolásban köztisztviselői jogviszonyban állt a Miniszterelnöki Hivatal Társadalompolitika Összehangolásáért Felelős Tárca Nélküli Miniszter Miniszteri Titkárságán. 2010. május 31-től a jogutód szervnél, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál állt fenn az indítványozó köztisztviselői jogviszonya. A 2010. július 6. napján kelt kinevezés módosítással a munkáltatói jogkör gyakorlója arról tájékoztatta az indítványozót, hogy 2010. július 6. napjával a közszolgálati jogviszonya kormánytisztviselői jogviszonnyá alakult át. A kinevezés módosítás azt is tartalmazta, hogy a jogutód szerv új szervezeti struktúrájának kialakításáig az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonya, besorolása, illetménye és a munkavégzés helye változatlan marad. Ezután a munkáltató a 2010. augusztus 19. napján közölt intézkedéssel az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát 2010. október 20. napjával indokolás nélküli felmentéssel megszüntette a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdés *b*) pontjára hivatkozással. A munkáltató két hónap felmentési időre mentesítette az indítványozót a munkavégzési kötelezettsége alól az átlagkeresetre való jogosultsága egyidejű megállapításával.
- [3] Az indítványozó a szolgálati jogviszonyának megszüntetése miatt pert indított a munkáltatóval szemben. Keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a munkáltató által közölt felmentés jogellenességét, továbbá kérte a jogkövetkezmények alkalmazását. Álláspontja szerint az intézkedés azért jogellenes, mert a kinevezés módosításban a munkáltató arról tájékoztatta, hogy a szervezeti struktúra végleges kialakításáig az indítványozó jogviszonya változatlan marad. Arra is hivatkozott, hogy a Kjt. ügyében alkalmazott rendelkezése – a jogviszony indokolás nélküli megszüntetése miatt – ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájával, egyúttal a Kjt. 8. §-a alkotmányosságának vizsgálatára irányuló alkotmánybírósági eljárásban hozandó döntésig a tárgyalás felfüggesztését indítványozta.
- [4] Az indítványozó az egyenlő bánásmód követelményének a megsértésére is hivatkozott a politikai nézeteivel összefüggésben. Az indítványozó módosított keresetében kérte a munkáltató kötelezését 12 havi átlagkereset, valamint perköltség megfizetésére.
- [5] A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2012. május 31. napján kelt 3.M.4312/2010/21. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A munkaügyi bíróság ítéletét elsődlegesen arra alapította, hogy az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. § (1) bekezdését *pro futuro* 2011. május 31-ei hatállyal semmisítette meg, ezért az ezt megelőzően foganatosított intézkedések tekintetében alkalmazandó volt, a munkaügyi bíróság az Alkotmánybíróság döntésére figyelemmel nem állapíthatja meg a munkáltató jogsértését. A bíróság az indítványozó egyéb érveléseit is alapatlannak találta.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 2013. február hó 22. napján kelt 49.Mf.637.399/2012/5. sorszámú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a munkáltató a 2010. augusztus 19-én kelt felmentéssel jogellenesen szüntette meg az indítványozó

kormánytisztviselői jogviszonyát. A Törvényszék szerint a munkáltató felmentés tárgyában meghozott intézkedése az intézkedéskor hatályos jogszabálynak megfelelt, de nem felelt meg a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 4. §-ában foglalt rendeltetészerű joggyakorlás követelményének. Ezenkívül a munkáltató intézkedése az Európai Unió Alapjogi Chartája 30. cikkébe és az Európai Szociális Charta 24. cikkébe ütközik. A másodfokú bíróság utalt az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatának indoklására. Az Alkotmánybíróság azért semmisítette meg a Kjtj. 8. § (1) bekezdését, mert ez a rendelkezés akadályozta az érdemi bírói jogvédelem igénybe vételét, nem nyújtott valódi hatékony jogvédelmet a munkáltató visszaélészerű, önkényes döntésével szemben. A bíróságok ugyanis nem lehetnek ismeretében azoknak a tényeknek és körülményeknek, amelyek a döntés indokát jelentik, csak formai szempontokból vizsgálhatták a munkáltató intézkedését.

- [7] A munkáltató felülvizsgálati kérelme folytán eljárta Kúria 2014. május 28-án kelt Mfv.I.10.087/2014/7. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria szerint a Kjtj. 8. § (1) bekezdés *b)* pontjának jogellenességét a nemzeti jog alapján kell vizsgálni. A másodfokú bíróság jogellenesen állapította meg azt, hogy a munkáltató felmentési intézkedése az Mt. 4. §-ába ütközött. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatában a Kjtj. 8. § (1) bekezdés alkotmányellenességét vizsgálta és azt a jövőre nézve 2011. május 31-ei hatállyal az Alkotmányról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) olyan rendelkezéseinek megsértése miatt semmisítette meg, amelyeket az Alaptörvény tartalmilag azonosan foglal magába, továbbá annak az Alkotmány 57. § (1) bekezdésbe ütközését az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelmi garanciák fényében vizsgálta. A Kúria hivatkozott a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatra, mely kimondta, hogy 2011. május 31-e előtt a megsemmisített jogszabályt alkalmazni kell. A Kúria szerint a munkáltató részéről rendeltetésellenes joggyakorlás sem valósult meg, mert a munkáltató részéről történő, hatályos jogszabályon alapuló joggyakorlás önmagában rendeltetésellenességet nem valósít meg, továbbá a rendeltetésellenes joggyakorlás megvalósulását az indítványozó a perben nem bizonyította.
- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság folytassa le a Kjtj. már hatálytalan 8. § (1) bekezdés *b)* pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, valamint az eljárás tárgyát képező ügyekben történő alkalmazhatóságának vizsgálatát. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Mfv.I.10.087/2014/7. számú ítétele Alaptörvényben biztosított jogait sérti, nemzetközi szerződésbe ütközik, az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapul. Mindezekre tekintettel kérte a bírói ítélet megsemmisítését is.
- [9] Az indítványozó szerint az indítvánnyal támadott ítélet azért alaptörvény-ellenes, mert sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a T) cikk (3) bekezdését, mely kimondja, hogy jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel, a Q) cikk (2)–(3) cikkét, mely a magyar jognak a nemzetközi joggal való összhangját szabályozza. Továbbá az ítélet sérti az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a XII. cikkben foglalt munkához való jogát, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdésbe foglalt jogorvoslati joghoz való jogát. Az ítélet sérti az Alaptörvény a 25. cikkét, mely a bírósági út szabályát rögzíti, valamint a 28. cikket, mely kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.
- [10] Az indítványozó hivatkozott a Kjtj. 8. § (1) bekezdését *pro futuro* hatállyal megsemmisítő 8/2011. (II. 18.) AB határozatra is. Álláspontja szerint azzal, hogy az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisítette meg a törvény rendelkezését, az Alkotmánybíróság „indirekt alkalmazási tilalmat” rendelt el. Szintén hivatkozott a 35/2011. (V. 6.) AB határozatra azzal összefüggésben, hogy a bíró, amennyiben alkotmányellenes jogszabályt kellene alkalmaznia, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. Ugyancsak hivatkozott a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatra is, mely ügyben az Alkotmánybíróság a Kjtj. 8. § (1) bekezdés alkalmazási tilalmának kimondása iránti bírói kezdeményezéseket elutasította. Az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság MK. 95. számú állásfoglalásának az Mt. 4. §-ához fűzött indoklására is.
- [11] Az indítványozó arra is nyomatékallyal utalt, hogy az ügyében alkalmazott Kjtj. 8. § (1) bekezdése Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésébe és 13. cikkébe ütközik. Ez utóbbi körben hivatkozik az EJB előtt folyamatban volt *K.M.C. kontra Magyarország* (19554/11), 2012. július 10. ügyre, valamint több, a Magyar Állam és a panaszosok között egyezséggel zárult ügyre.

- [12] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésére is, mely a bíróságok igazságszolgáltatási feladatait határozza meg. Az indítványozó szerint a Kúria azzal, hogy az Abtv. 25. §-a alapján – észlelve a hivatkozott törvényi rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését – nem fordult az Alkotmánybírósághoz alkalmazási tilalom kimondása iránt, alaptörvény-ellenes határozatot hozott az indítványozó ügyében.
- [13] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] Az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság követelményeinek, mivel az Abtv. 29. § alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen esetben ilyen, az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.
- [16] Az indítványozó által kezdeményezett elsőfokú peres eljárás folyamatban léte alatt hozta meg az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján a 8/2011. (II. 18.) AB határozatát (továbbiakban: Abh.), melyre a munkaügyi perben eljáró bíróságok hivatkoztak. Az Abh. – egyéb rendelkezések mellett – megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. A határozat meghozatalakor hatályban volt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 42. §-a alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés főszabályként a határozat közzétételét követő napon veszítette hatályát. A régi Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatta az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolta. A *pro futuro* megsemmisítés két előfeltétele, hogy a) a megalkotandó új jogszabály hatálybalépéséig biztosítható legyen a jogrend kiszámítható működése, továbbá, hogy b) az alkotmányellenes jogszabály időleges hatályban tartása kevesebb veszélyt jelent a jogrend épsége szempontjából, mint az azonnali megsemmisítés. [47/2003. (X. 27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 549–550.]
- [17] A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó szabályok nem voltak alkalmazhatók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul maradt. Emiatt időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására. Ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve az Alkotmánybíróság 2011. május 31-i hatállyal *pro futuro* semmisítette meg, tehát a jogszabályi rendelkezés 2011. június 1. napjától hatálytalan. Ettől azonban meg kell különböztetni azt, hogy adott esetben a 2011. május 31. napja előtt létrejött jogviszonyokban a már megsemmisített jogszabályi rendelkezést alkalmazni kell.
- [18] A *pro futuro* megsemmisítés az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek vagy alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára, hacsak az Alkotmánybíróság az ügyre okot adó konkrét eset(ek)re alkalmazási tilalmat nem rendelt el. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróság az 1813/B/2010. AB végzésben (ABH 2011, 2936.) egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróság törvényi felhatalmazással élve, az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását. Ez a döntés összhangban áll a régi Abtv. 27. §-ában foglaltakkal. Azzal, hogy az Alkotmánybíróság határozata a közzétételét követően mindenkire – így a jelen eljárás tárgyát képező perben eljáró bíróságokra is – kötelező. Ezért a jelen esetben az, hogy az ügyben eljáró bíróságok közül az elsőfokú bíróság és a Kúria – a 2011. május 31-je előtt létrejött jogviszony elbírálására – alkalmazták a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontját, nem vet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet vagy alaptörvény-ellenességet.
- [19] A *pro futuro* megsemmisítés lehetőségét a régi Abtv.-ben írtakkal lényegileg azonos módon szabályozza az Abtv. 45. § (4) bekezdése is. A *pro futuro* megsemmisítés oka a törvény szerint, ha azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. A *pro futuro* megsemmisítés régi Abtv.-ben, valamint az Abtv.-ben foglalt szabályait összevetve megállapítható, hogy a két szabályozás tar-

talmilag csaknem megegyezik egymással. Eszerint, ha az Abtv. hatályban léte alatt semmisít meg egy jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést *pro futuro* hatállyal az Alkotmánybíróság, az így megsemmisített jogszabályt annak hatályvesztése napjáig alkalmazni kell, csakúgy mint a régi Abtv. hatályban léte alatt *pro futuro* megsemmisített jogszabályt.

- [20] A jogszabály (jogszabályi rendelkezés) *pro futuro* megsemmisítése esetén sem a régi Abtv. nem tartalmazott, sem a hatályban lévő Abtv. nem tartalmaz arra nézve semmilyen rendelkezést, hogy a *pro futuro* megsemmisítésnél a megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) meghatározott ideig történő hatályban tartása alatt a már megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) csak a megsemmisítést kimondó határozatban közölt hatályban tartás okával (okaival) összhangban alkalmazható-e vagy sem. Mivel egyik Abtv. sem tartalmaz erre nézve kifejezett korlátozó rendelkezést, – mindkét törvény olyan általános fogalmakra hivatkozik, mint a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke, – ebből az következik, hogy ezen a területen az Alkotmánybíróság jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A *pro futuro* hatállyal megsemmisített jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában a *pro futuro* megsemmisítés meghatározott okától függetlenül, minden esetben alkalmazni kell, amíg a megsemmisített jogszabály hatályát nem veszti, hacsak az Alkotmánybíróság az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában másként nem rendelkezik.
- [21] Az alkotmányjogi panasszal összefüggésben meg kell vizsgálni azt a következő kérdést, hogy az alkotmányjogi panasz mikénti elbírálása függ-e attól, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntést az Abh. közzététele előtt vagy azután hozták-e, vagyis miért és hogyan kellett az adott, akkor még hatályban volt jogszabályi rendelkezést a bírónak még alkalmaznia.
- [22] Az Abh. közzététele előtt meghozott bírói ítéletek kapcsán a jogi helyzet megítélésénél abból kell kiindulni, hogy a bírónak kötelező volt a Kjt. rendelkezéseit alkalmazni, mert az Országgyűlés által elfogadott és hatályba léptetett jogszabályról volt szó. De az Abh. közzététele után az adott esetben szintén köteles volt a bíró a perben a már megsemmisített Kjt. 8. (1) bekezdését alkalmazni. {3045/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [21]}
- [23] Az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet – egyebek mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikket, a Q) cikk (2)–(3) bekezdését, 25. cikkét, valamint a 28. cikket.
- [24] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság-jogbiztonság klauzula, melyre csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás esetén lehet hivatkozni alkotmányjogi panasz eljárásban. {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indoklás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panasz a jogállami jogbiztonság sérelmére nem alapítható, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [25] A T) cikk a jogalkotásra vonatkozó általános szabályokat határozza meg, az Alaptörvény 25. cikke a bírósági út szabályaira és a bírósági szervezet egyes kérdéseire vonatkozik. A 28. cikk pedig a bíróságok jogértelmezésére irányadó szabályokról rendelkezik.
- [26] Az indítványozó által az indítványában megjelölt – és előbb ismertetett – alaptörvényi rendelkezésekre, mivel nem az Alaptörvényben biztosított alapjogokat szabályoznak, alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni.
- [27] A Q) cikk (2)–(3) bekezdése pedig a nemzetközi jog és a magyar jog összhangja megteremtésének kötelezettségét, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak elfogadását, és a más nemzetközi jogi jogforrások jogszabályban történő kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmazza. Jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti eljárás kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult az indítványozó, mert azt csak az Abtv.-ben felsorolt személyek kezdeményezhetik. Tehát az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére alapított indítvány nem jogosulttól származik, ezért az indítványt ebben a részében is azt vissza kellett utasítani az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [28] Az indítványozó az alapjogok közül hivatkozott a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogra, a XII. cikkben foglalt munkához való jogra, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogra, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogra és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslat-hoz való jogra.
- [29] Az indítványban előadott ezen alkotmánysértéseket az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már elbírálta.

[30] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1625/2014.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3020/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.094/2014/7. számú ítéletével, a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.634.070/2012/5. számú ítéletével és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35.M.1890/2011/3. számú ítéletével összefüggésben ezen ítéletek nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, alaptörvény-ellenességének megállapítása és ezen bírói ítéletek megsemmisítése, valamint a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény – már nem hatályos – 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, továbbá a perben történő alkalmazási tilalmának megállapítása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozó 2014. szeptember 24-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a törvényben előírt határidőn belül alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó 2003. február 1-étől határozatlan időtartamú köztisztviselői, majd kormánytisztviselői jogviszonyban állt a Földművelésügyi Minisztériumnál. A munkáltató a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Ktjt.) 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján 2011. március 11-én kelt munkáltatói intézkedésével 2011. május 23-i hatállyal indokolás nélkül megszüntette az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát. Az indítványozó a munkáltatói intézkedés ellen keresettel fordult a Fővárosi Munkaügyi Bírósághoz. A keresetében a munkáltatói intézkedés jogellenességének a megállapítását, valamint az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte a kormánytisztviselői jogviszonya helyreállítása mellett. Az indítványozó szerint a munkáltató intézkedése alkotmányellenes volt, mert az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatával a Ktjt. 8. § (1) bekezdését megsemmisítette, továbbá a munkáltató rendeltetésellenesen – a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 3. és 4. §-ába ütköző módon – gyakorolta a felmentési jogot. Az indítványozó azt is állította, hogy a munkáltató intézkedése a nemzetközi jogba és az uniós jogba ütközik.

- [3] A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2012. január 18-án kelt 35.M.1890/2011/13. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A munkaügyi bíróság szerint a 8/2011. (II. 18.) AB határozat azon rendelkezése, mely szerint az Alkotmánybíróság 2011. május 31-ei hatállyal, *pro futuro* semmisítette meg a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontját, valamint az Alkotmánybíróságról szóló – akkor hatályban volt – 1989. XXXII. évi törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) vonatkozó rendelkezései alapján az alkalmazási tilalom kérdése fel sem merülhet akkor, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt nem a főszabály szerinti *ex nunc* hatállyal semmisíti meg, hanem a jövőre nézve egy konkrét, meghatározott időpont meghatározásával. A bíróság e körben hivatkozott a régi Abtv. 43. § (2) bekezdésére, amely szerint a jogszabály megsemmisítése – a 43. § (3) bekezdésben foglalt eset kivételével – nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, s a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. A munkaügyi bíróság szerint a felmentés az uniós jogba, az Alkotmányról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdésébe, valamint 57. § (1) bekezdésébe sem ütközik. Szintén nem állapítható meg a munkáltató részéről a régi Mt. 3. és 4. §-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. A Fővárosi Törvényszék 2012. december 7-én kelt 49.Mf.634.070/2012/5. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megállapította a felmentés jogellenességét és az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát helyreállította. Kötelezte a munkáltatót, hogy az indítványozót a felmentéskor betöltött munkakörben foglalkoztassa. A másodfokú bíróság szerint a munkáltató indokolás nélküli felmentése a döntés közlésekor nem volt jogszabálysértő, azonban nem felelt meg a régi Mt. 4. §-ának. A munkáltató eljárása a bírósághoz fordulás jogát jelentősen leszűkítette, alkalmas volt arra, hogy az indítványozó jogos érdekét csorbítsa, érdekérvényesítési lehetőségét korlátozza. Az indítványozó nem élhetett a jogorvoslathoz való alkotmányos jogával. A másodfokú bíróság az Alkotmánybíróság III/505/2012. számú határozata alapján kiemelte a bíróságoknak azt a jogát is, hogy önállóan értékelhetik azt a tényt, hogy a munkáltató által alkalmazott jogszabály alkotmányellenességét és hatályvesztésének időpontját az Alkotmánybíróság korábban már megállapította.
- [5] A másodfokú bíróság úgy látta, hogy a munkáltató eljárása az uniós jogba is ütközik, továbbá rögzítette, hogy az uniós jogba ütközés „érvényre juttatása az Emberi Jogok Európai Bírósága több eseti döntésében is megjelenik (*K.M.C. kontra Magyarország* [...] ügy)”. Az indítványozó jogviszonyának helyreállítását a másodfokú bíróság a régi Mt. 4. §-ának, az uniós jognak a megsértésével és a Kjt. 62. § (1) bekezdés *a*) pontjával indokolta.
- [6] A munkáltató a jogerős közbenső ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria 2014. május 14-én kelt Mfv.I.10.094/2014/7. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék közbenső ítéletét hatályon kívül helyezte, és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontjának perbeli alkalmazását a nemzeti jog alapján kell eldönteni. A Kúria utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a munkáltató felmentésről szóló intézkedését a régi Mt. 4. §-ába ütköző rendeltetésellenes joggyakorlás miatt találta jogellenesnek. Az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II. 18.) AB határozatában a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességét vizsgálta, a jogellenességet megállapítva azt a jövőre nézve (2011. május 31-ei hatállyal) megsemmisítette. A Kúria hivatkozik a 34/2012. (VII. 17) AB határozatra, melyben az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezések alapján vizsgálta a Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alkalmazási tilalmának kérdését, és amely ügyben a az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a *pro futuro* megsemmisítés az alaptörvény-ellenes jogszabály határozott idejű alkalmazás lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára. A Kúria szerint a másodfokú bíróság – további bizonyítékok nélkül – tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a munkáltató önmagában az Alkotmánybíróság határozatai szerint az alkalmazandó jogszabály alkalmazásával rendeltetésellenesen járt el.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság folytassa le a Kjt. már hatálytalan 8. § (1) bekezdés *b*) pontja Alaptörvénnyel való összhangjának, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, valamint az eljárás tárgyát képező ügyekben történő alkalmazhatóságának vizsgálatát. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Mfv.I.10.094/2014/7. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 49.Mf.634.070/2012/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 35.M.1890/2011/3. számú ítélete az – indítvány indokolásában hivatkozott – Alaptörvényben biztosított jogait sérti, nemzetközi szerződésbe ütközik, az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései téves értelmezésén alapulnak. Mindezekre tekintettel kérte a bírói ítéletek megsemmisítését is.
- [8] Az indítványozó szerint az indítvánnyal támadott ítéletek azért alaptörvény-ellenesek, mert sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, a T) cikk (3) bekezdését, mely kimondja, hogy jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel, a Q) cikk (2)–(3) cikkét, mely a magyar jognak a nemzetközi joggal

való összhangját szabályozza, az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóságához való jogát, a XII. cikkben foglalt munkához való jogát, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdésbe foglalt jogorvoslati joghoz való jogát, valamint a 28. cikket, mely kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.

- [9] Az indítványozó hivatkozott a Kjt. 8. § (1) bekezdését *pro futuro* hatállyal megsemmisítő 8/2011. (II. 18.) AB határozatra is. Álláspontja szerint azzal, hogy az Alkotmánybíróság *pro futuro* semmisítette meg a törvény rendelkezését, az Alkotmánybíróság „indirekt alkalmazási tilalmat” rendelt el. Szintén hivatkozott a 35/2011. (V. 6.) AB határozatra azzal összefüggésben, hogy a bíró, amennyiben alkotmányellenes jogszabályt kellene alkalmaznia, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. Ugyancsak hivatkozott a 34/2012. (VII. 17.) AB határozatra is, mely ügyben az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. § (1) bekezdés alkalmazási tilalmának kimondása iránti bírói kezdeményezéseket elutasította. Az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság MK. 95. számú állásfoglalásának a régi Munka törvénykönyvéről szóló 4. §-ához fűzött indokolására is.
- [10] Az indítványozó arra is utalt, hogy az ügyben alkalmazott Kjt. 8. § (1) bekezdése az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésébe ütközik. Ez utóbbi körben hivatkozik az EJB előtt folyamatban volt *K.M.C. kontra Magyarország* (19554/11), 2012. július 10., ügyre, valamint több, a Magyar Állam és a panaszosok között egyezséggel zárult ügyre. Álláspontja szerint a munkáltató vele szembeni intézkedése az Európai Alapjogi Charta 30., 51. cikkével, továbbá az Európai Szociális Charta 24. cikkével ellentétes. Mindezek miatt az ügyben eljáró bíróságoknak kötelezettsége volt az indítványozó felmentése közlésekor hatályban volt Kjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontjában szabályozott kormánytisztviselői jogviszony indokolás nélküli megszüntetésére vonatkozó jogszabályi rendelkezés félre tételére, mert az az Alapjogi Charta 30. cikkébe ütközik.
- [11] Az indítványozó szerint a Kúria azzal, hogy az Abtv. 25. §-a alapján – észlelve a hivatkozott törvényi rendelkezés Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését – nem fordult az Alkotmánybírósághoz alkalmazási tilalom kimondása iránt, alaptörvény-ellenes határozatot hozott az indítványozó ügyében.
- [12] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [13] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [14] Az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság követelményeinek, mivel az Abtv. 29. § alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen esetben ilyen, az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.
- [15] Mielőtt az indítványozó megindította a pert, hozta meg az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján a 8/2011. (II. 18.) AB határozatát (továbbiakban: Abh.), melyre a munkaügyi perben eljáró bíróságok hivatkoztak. Az Abh. – egyéb rendelkezések mellett – megállapította, hogy a Kjt. 8. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. A régi Abtv. 42. §-a alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés főszabályként a határozat közzétételét követő napon vesztette hatályát. A régi Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatta az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolta. A *pro futuro* megsemmisítés két előfeltétele, hogy a) a megalkotandó új jogszabály hatálybalépéséig biztosítható legyen a jogrend kiszámítható működése, továbbá, hogy b) az alkotmányellenes jogszabály időleges hatályban tartása kevesebb veszélyt jelent a jogrend épsége szempontjából, mint az azonnali megsemmisítés. [47/2003. (X. 27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 549–550.]
- [16] A konkrét ügyben az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy mivel a Kjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó szabályok nem voltak alkalmazhatók, a Kjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul maradt. Emiatt időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására. Ezért a Kjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve az Alkotmánybíróság 2011. május 31-i hatállyal *pro futuro* semmisítette meg, tehát a jogszabályi rendelkezés 2011. június 1. napjától hatálytalan. Ettől

azonban meg kell különböztetni azt, hogy adott esetben a 2011. május 31. napja előtt létrejött jogviszonyokban a már megsemmisített jogszabályi rendelkezést alkalmazni kell.

- [17] A *pro futuro* megsemmisítés az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek vagy alaptörvény-ellenesnek nyilvánított jogszabály határozott idejű alkalmazása lehetőségével és egyben kötelezettségével jár mindenki számára, hacsak az Alkotmánybíróság az ügyre okot adó konkrét eset(ek)re alkalmazási tilalmat nem rendelt el. Azt is figyelembe kell venni, hogy az Alkotmánybíróság az 1813/B/2010. AB végzésben (ABH 2011., 2936.) egyértelművé tette, hogy amikor az Alkotmánybíróság törvényi felhatalmazással élve, az alkotmányellenes jogszabály hatályvesztését a jövőben meghatározott időpontban jelöli meg, akkor lényegében maga terjeszti ki az alkotmányellenes jogszabály alkalmazásának időtartamát, előírja a bíró számára az alkotmányellenes jogszabály alkalmazását. Ez a döntés összhangban áll a régi Abtv. 27. §-ában foglaltakkal. Azzal, hogy az Alkotmánybíróság határozata a közzétételét követően mindenkire – így a jelen eljárás tárgyát képező perekben eljáró bíróságokra is – kötelező. Ezért a jelen esetben az, hogy az ügyben eljáró bíróságok – a 2011. május 31-e előtt létrejött jogviszony elbírálására – alkalmazták a Kjt. 8. § (1) bekezdés b) pontját, nem vet fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet vagy alaptörvény-ellenességet.
- [18] A *pro futuro* megsemmisítés lehetőségét a régi Abtv.-ben írtakkal lényegileg azonos módon szabályozza az Abtv. 45. § (4) bekezdése is. A *pro futuro* megsemmisítés oka a törvény szerint, ha azt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. A *pro futuro* megsemmisítés régi Abtv.-ben, valamint az Abtv.-ben foglalt szabályait összevetve megállapítható, hogy a két szabályozás tartalmilag csaknem megegyezik egymással. Eszerint, ha az Abtv. hatályban léte alatt semmisít meg egy jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést *pro futuro* hatállyal az Alkotmánybíróság, az így megsemmisített jogszabályt annak hatályvesztése napjáig alkalmazni kell, csakúgy mint a régi Abtv. hatályban léte alatt *pro futuro* megsemmisített jogszabályt.
- [19] A jogszabály (jogszabályi rendelkezés) *pro futuro* megsemmisítése esetén sem a régi Abtv. nem tartalmazott, sem a hatályban lévő Abtv. nem tartalmaz arra nézve semmilyen rendelkezést, hogy a *pro futuro* megsemmisítésnél a megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) meghatározott ideig történő hatályban tartása alatt a már megsemmisített jogszabály (jogszabályi rendelkezés) csak a megsemmisítést kimondó határozatban közölt hatályban tartás okával (okaival) összhangban alkalmazható-e vagy sem. Mivel egyik Abtv. sem tartalmaz erre nézve kifejezett korlátozó rendelkezést, – mindkét törvény olyan általános fogalmakra hivatkozik, mint a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke, – ebből az következik, hogy ezen a területen az Alkotmánybíróság jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkezik. A *pro futuro* hatállyal megsemmisített jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában a *pro futuro* megsemmisítés meghatározott okától függetlenül, minden esetben alkalmazni kell, amíg a megsemmisített jogszabály hatályát nem veszti, hacsak az Alkotmánybíróság az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában másként nem rendelkezik.
- [20] Az alkotmányjogi panasszal összefüggésben meg kell vizsgálni azt a következő kérdést, hogy az alkotmányjogi panasz mikénti elbírálása függ-e attól, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírói döntést az Abh. közzététele előtt vagy azután hozták-e, vagyis miért és hogyan kellett az adott, akkor még hatályban volt jogszabályi rendelkezést a bírónak még alkalmaznia.
- [21] Az Abh. közzététele előtt meghozott bírói ítéletek kapcsán a jogi helyzet megítélésénél abból kell kiindulni, hogy a bírónak kötelező volt a Kjt. rendelkezéseit alkalmazni, mert az Országgyűlés által elfogadott és hatályba léptetett jogszabályról volt szó. De az Abh. közzététele után az adott esetben szintén köteles volt a bíró a perben a már megsemmisített Kjt. 8. (1) bekezdését alkalmazni. {3045/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [21]}
- [22] Az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek – egyebek mellett – sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikket, a Q) cikk (2)–(3) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [23] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság-jogbiztonság klauzula, melyre csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás esetén lehet hivatkozni alkotmányjogi panasz eljárásban. {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indoklás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]}. Tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panasz a jogállami jogbiztonság sérelmére nem alapítható, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [24] A T) cikk a jogalkotásra vonatkozó általános szabályokat határozza meg, a 28. cikk pedig a bíróságok jogértelmezésére irányadó szabályokról rendelkezik.

- [25] Az indítványozó által az indítványában megjelölt – és előbb ismertetett – alaptörvényi rendelkezésekre, mivel nem az Alaptörvényben biztosított alapjogokat szabályoznak, alkotmányjogi panaszban nem lehet hivatkozni. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján.
- [26] A Q) cikk (2)–(3) bekezdése pedig a nemzetközi jog és a magyar jog összhangja megteremtésének kötelezettségét, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak elfogadását, és a más nemzetközi jogi jogforrások jogszabályban történő kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmazza. Jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti eljárás kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján nem jogosult az indítványozó, mert azt csak az Abtv.-ben felsorolt személyek kezdeményezhetik. Tehát az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésére alapított indítvány nem jogosulttól származik, ezért az indítványt ebben a részében is vissza kellett utasítani az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján.
- [27] Az indítványozó az alapjogok közül hivatkozott a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogra, a XII. cikkben foglalt munkához való jogra, a XXIII. cikkben szabályozott közhivatal viseléséhez való jogra, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogra és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslat-hoz való jogra.
- [28] Az indítványban előadott ezen alkotmánysértéseket az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már elbírálta.
- [29] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-ára tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 20.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1626/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3021/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Gf.V.40.029/2014/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője – jogi képviselője útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján 2014. augusztus 15-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben a Pécsi Ítéltábla Gf.V.40.029/2014/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

- [2] Az indítványozó előadta, hogy az alapügy felperese képviseletében eljáró felszámoló keresetet nyújtott be ellenében a felperesi cég részére 2012. július 11. után az indítványozó zalaegerszegi fióktelepén készpénzfizetés ellenében 388 775 Ft értékben megvásárolt áruk vételárának visszafizetése iránt, mivel az adásvételre a felszámoló jóváhagyása nélkül került sor. A felszámolóról szóló jogerős végzést a Zalaegerszegi Törvényszék 2012. július 11-én hozta meg, amely aznap megjelent az elektronikus Céglapban, azonban a közhiteles Cégnylvántartásban a változás bejegyzésére csak 2012. augusztus 2-án került sor. Az alkotmányjogi panaszban támadott ítélet szerint a Cégnylvántartás közhitelességét kimondó 2006. évi V. törvény 22. §-át felülírja a csőd-eljárási és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. számú törvény (Cstv.) 34. § (2) bekezdése, mely szerint a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet.
- [3] Főtitkári felhívásra az indítványozó 2014. október 10-én küldte meg alkotmányjogi panaszát kiegészítéssel. Ennek értelmében álláspontja szerint a bíróság ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, illetve a 28. cikk szerinti értelmezési követelményt. A bíróság döntésével ugyanis jogalkotóként lép fel, amikor a Cstv. rendelkezéseit az Alaptörvény 28. cikkében foglalt rendelkezését sértve kiegészíti. Az indítványozó szerint ugyanis a bírói ítélet alkotmányossá minősítése megkérdőjelezi valamennyi közhitelesnek minősülő nyilvántartás tartalmát, amely alkalmas a közbizalom megingatására és ezáltal veszélyezteti a jogállam alapjait.
- [4] 2. Az Abtv. 56. § értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendje 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [5] 2.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [6] Az ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2014. július 25-én vette kézhez, az alkotmányjogi panasz benyújtására az Abtv. 30. §-ában meghatározott hatvannapos határidőn belül került sor.
- [7] Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében előírt határozott kérelemnek az indítvány nem felel meg. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság Abtv. 27. § szerinti hatáskörét, azonban nem hivatkozik az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére. Alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § a) pontja alapján csak Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze.
- [8] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani.
- [9] Az Alaptörvény 28. cikkének címzettje nem az indítványozó, hanem a bíróságok. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {I. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Abtv. 27. § szerinti eljárás a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát teszi lehetővé, melynek során az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, illetve az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes. Önmagában a 28. cikkre azonban alkotmányjogi panaszt alapozni nem lehet, jelen indítvány pedig nem jelöli meg egyetlen Alaptörvényben biztosított jog sérelmét sem, melyek tekintetében az eljáró bíróságok megsértették volna a 28. cikk szerinti alkotmányos kötelezettségüket.

- [10] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat valamilyen, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére való hivatkozással vizsgálhatja, az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 19.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1421/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3022/2015. (I. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.631024/2014/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján eredetileg a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.631024/2014/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel álláspontja szerint a kifogásolt bírósági döntés sértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt 0102-6.Vh.7183/2009. szám alatti, az indítványozó mint adós elleni végrehajtási ügy szolgált, melyben az eljáró bíróság 19. számú végzésével a végrehajtást 6 953 471 Ft végrehajtási költségre korlátozta, mivel annak indokolása szerint a végrehajtást kérő a végrehajtási eljárás megszüntetését kérte, míg az eljáró végrehajtó beadványában úgy nyilatkozott, hogy 6 953 471 Ft végrehajtási költség megfizetésére nem került sor. Az indítványozó ez ellen a végzés ellen fellebbezéssel élt, vitatva a végrehajtói munkadíj és a költségátalány, továbbá a behajtási jutalék összegét. Indokolása szerint a végrehajtó nem jogosult a behajtási jutaléokra, mivel a végrehajtási eljárást a végrehajtást kérő anélkül kérte megszüntetni, hogy a behajtásra (a végrehajtási cselekmény fogantatására) sor került volna. Egyben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BDT 2010. 2190. számú eseti döntésére, amely értelmében a végrehajtó munkadíjának megállapítása során nemcsak a végrehajtandó összeg nagyságát, hanem az elvégzett munkamennyiséget is figyelembe kell venni.

- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a 42.Pkf.634648/2013/4. számú végzésével helybenhagyta, indokolása szerint a bíróság döntését a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.), valamint a végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet végrehajtót megillető munkadíjra, költségtérítésre és behajtási jutaléokra vonatkozó szabályaira, illetve azok kiszámítását rögzítő szabályaira alapította. Az indokolás a behajtási jutalék megállapítására nézve megállapította, hogy „[a] végrehajtást kérő a végrehajtást nyilvánvalóan azon indokból indította, hogy a követeléséhez hozzájusson, így alaposan feltehető, hogy amennyiben a végrehajtás megszüntetését kéri, követelése már nem áll fenn. Erre figyelemmel vélelmezni kell, hogy a végrehajtás eredményes volt, ezért pedig a végrehajtót a behajtási jutalék összege is megilleti.”
- [4] Az önálló bírósági végrehajtó 2013. január 21-én 004.V.2992/2009/117. végrehajtói ügyszámú felhívást állított ki, melyben az adóst 150 000 Ft illeték, 502 509 Ft munkadíj, 251 295 Ft költségátalány, 900 358 Ft általános költségátalány és 5 149 228 Ft jutalék 8 napon belül (meghatározott letéti számlára) történő megfizetésére hívta fel. Ezen felhívással szemben az indítványozó végrehajtási kifogással élt, melyben ismételten vitatta a végrehajtó által érvényesíteni kívánt munkadíj összegét és a végrehajtási díj, különösen a behajtási jutalék jogalapját.
- [5] A Budai Központi Kerületi Bíróság 0102-6.VH7183/2009/34. számú végzése a végrehajtási kifogást, mint megalapozatlant hivatalból elutasította. [Az indítványozó kifogása szerint annak indokolása több helyen szó szerint megegyezik a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.634648/2013/4. számú végzésének indokolásával.] Eszerint „[a] végrehajtást kérő a végrehajtást nyilvánvalóan azon okból indította, hogy a követeléséhez hozzájusson, így alaposan feltehető, hogy amennyiben a végrehajtás megszüntetését kéri, követelése már nem áll fenn. Erre figyelemmel vélelmezni kell, hogy a végrehajtás eredményes volt, ezért pedig a végrehajtót a behajtási jutalék összege is megilleti.”
- [6] Az indítványozó a törvényes határidőn belül fellebbezéssel élt, melyben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BDT 2010. 2190. számú eseti döntésében foglaltakra, valamint arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségének nem tett eleget, ugyanis a végrehajtás eredményességét csupán vélelmezte.
- [7] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.631024/2014/4. számú végzése az elsőfokú bíróság utóbbi végzését helybenhagyta. Annak indokolása megállapítja, hogy az adós fellebbezésében foglaltakat a 42.Pkf.634648/2013/4. számú másodfokú végzésében már elbírálta, ezért az abban kifejtetteket a másodfokú bíróság továbbra is fenntartja. Ugyanakkor a másodfokú bíróság végzése nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy miért nem vizsgálta, miért csak vélelmezte a behajtás megtörténtét.
- [8] 1.2. Az indítványozó – a főtitkár hiánypótlásra felhívását követően – az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz benyújtott, a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.631024/2014/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése helyett annak XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmére alapította. Utalva az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. Cikkében foglaltakra, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának e tárgykörben született döntéseire – az indítványozó kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a bíróság indokolásra vonatkozó kötelezettségét, melynek azonban a kifogásolt bírósági döntés nem felel meg, nem téve eleget a tényállás tisztázási kötelezettségének, mivel az nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy miért ellentétes az adós nyilatkozatával a bíróság által megállapított vélelem, amelyre a bíróság döntését alapította.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak – az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – elsődlegesen (ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban) döntenie kell az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról döntenie jogosult tanács mérlegelési jogkörében megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen (jelen ügyben) a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Továbbá az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, mely kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az az alábbiak miatt nem befogadható.

- [11] 3.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet abban az esetben fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amennyiben az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Mivel az indítványozó a végrehajtási eljárásban adósként szerepel, érintettsége fennáll, az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak tekintendő.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az elsőfokú bírósághoz 2014. augusztus 12-én nyújtotta be a végrehajtói felhívás ellen benyújtott kifogását másodfokon elbíráló Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.631024/2014/4. számú végzése ellen, amelyet 2014. június 16-án vett át, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti törvényes, hatvan napos határidőben érkezett.
- [14] Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Az Alkotmánybíróság visszautasítja az olyan alkotmányjogi panaszt, amelyet nem ilyen határozattal szemben kezdeményeztek {3179/2013. (X. 9.) AB végzés (a továbbiakban: ABv.), Indokolás [9]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e ez utóbbi feltételeknek.
- [16] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a végrehajtási kifogás elutasítása tárgyában hozott bírói döntés nem a végrehajtási eljárás érdemében, de nem is az azt befejező, hanem a végrehajtási eljárás során hozott bírói döntés, ezért általánosságban nem kifogásolható alkotmányjogi panasz útján {ABv., Indokolás [9]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 3268/2014. (XI. 4.) AB végzésében megállapította, mivel az adott ügyben az indítványozó éppen azt kifogásolta, hogy a végrehajtási eljárás ügyviteli befejezéséhez díjigény kapcsolódott, az Alkotmánybíróság a támadott határozatot, amely a szüneteléssel ügyviteli szempontból befejezett végrehajtási eljárás díjvonzatának törvényességét vizsgálta, olyannak tekintette, amely alkotmányjogi panasszal támadható. Jelen esetben azonban nem erről van szó. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az ellen a bírósági végzés ellen nyújtotta be, amely az indítványozónak a végrehajtói felhívás elleni végrehajtási kifogását másodfokon bírálta el. Ugyanakkor a végrehajtói munkadíj és behajtási jutalék megállapítására vonatkozóan érdemi döntés nem ez, hanem a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 42.Pkf.634648/2013. számú, a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt 0102-6.Vh7183/2009. számú ügyben hozott, a végrehajtást 6 953 471 Ft végrehajtási költségre korlátozó végzését helybenhagyó végzés volt, amely ellen azonban az indítványozó alkotmányjogi panasszal nem élt.
- [17] A fenti hiányosság miatt az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzte, és az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2015. január 19.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1443/2014.

HELYREIGAZÍTÁS

Az Alkotmánybíróság Határozatai 2015. január 12-én megjelent 1. számának címlapján, valamint a 11. oldalán közölt 36/2014. (XII. 8.) AB határozat száma helyesen a következő: 36/2014. (XII. 18.) AB határozat.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtárgyalója
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető
HU ISSN 2062–9273